

**UNIVERZA V LJUBLJANI
PRAVNA FAKULTETA**

UREDITEV MEJE

MAGISTRSKO DIPLOMSKO DELO

Avtorica: ETA FERENC, dipl. prav. (UN)

Mentor: prof. dr. Miha Juhart, univ. dipl. prav

LJUBLJANA, 2020

ZAHVALA

Zahvaljujem se družini in partnerju za podporo v vseh letih študija in pri pisanju tega dela.

Prav tako se zahvaljujem mentorju za vso pomoč.

POVZETEK IN KLJUČNE BESEDE

Postopek ureditve meje je kompleksen institut. Glavni cilj magistrskega dela je tematiko razdelati tako, da bo bralec lahko pregledno razločeval med različnimi postopki, ki se pojavljajo v zvezi z ureditvijo meje, v katerih lastniki urejajo meje svojih zemljišč, in približati kompleksnost zakonske ureditve te tematike. Tematika je teoretično razdelana, obsega materialne in postopkovne določbe, predstavljena pa je tudi sodna praksa, ki sama sebi občasno nasprotuje, včasih pa nasprotuje tudi teoriji.

Glavni fokus magistrskega dela je na sodnem postopku, kjer se odpira večje število pravnih vprašanj in ureditev meje v upravnem postopku, krajše pa so predstavljeni drugi upravni postopki, v katerih se meja ne ureja, temveč spreminja, ter zemljiški kataster.

Ključne besede: upravni postopek ureditve meje, sodni postopek ureditve meje, zemljiški kataster, katastrska meja, spor, dejansko razpolaganje z nepremičnino

ABSTRACT

Procedure of regulation of boundary lines is a complex institute. The main goal of this master's dissertation is to elaborate in a way that the reader can differentiate between different procedures that occur in relevance with the regulation of boundary lines in which owners regulate boundary lines of their land and to draw the reader nearer to the complexity of the legal regulation of this subject. The subject is theoretically elaborated as it contains material and procedural stipulations and in addition judicial practice will be presented, which occasionally contains contradictory views to itself and legal theory.

The main focus of this master's dissertation is on the legal procedure, which opens up a number of questions and on the administrative procedure of regulation of boundary lines, and in brief other administrative procedures in which the boundary lines are not regulated but transformed and the land register.

Key words: administrative procedure of regulation of boundary lines, legal procedure of regulation of boundary lines, land register, dispute, real disposal of real-estate

KAZALO

1. Uvod.....	1
2. Jedro.....	2
I. Oris ureditve instituta ureditve meje.....	2
II. Zemljiški kataster.....	3
a) Pojem in namen katastra.....	3
b) Postopki za spremembo katastrskih podatkov.....	3
a. Urejanje in evidentiranje meje.....	3
b. Parcelacija.....	3
c. Komasacija.....	4
d. Izravnava meje.....	6
c) Problem (ne)natančnosti grafičnih zemljiškokatastrskih načrtov in katastrske meje.....	7
III. Razmerje med upravnim in sodnim postopkom ureditve meje.....	8
IV. Ureditev meje v upravnem postopku.....	11
a. Postopek urejanja meje (predhodni postopek).....	11
b. Postopek evidentiranja urejene meje.....	13
c. Pomen urejene katastrske meje.....	15
V. Ureditev meje v sodnem postopku.....	16
a. Obnova in poprava meje.....	16
b. Stranke pri sodnem urejanju meje.....	18
c. Vsebina predloga za ureditev meje.....	22
d. Vloga izvedenca v postopku.....	23
e. Razlikovanje med sporom za ureditev meje in lastninskim sporom in njun vzporedni potek.....	23
f. Razlikovanje med sporom za ureditev meje in postopkom zaradi motenja posesti in njun vzporedni potek.....	25
g. Vprašanje poteka meje kot predhodno vprašanje v pravnem postopku.....	26
h. Kriteriji za reševanje mejnega spora.....	28
a. Močnejša pravica.....	29
b. Zadnja mirna posest.....	30
c. Pravična ocena.....	32
i. Narok in sklep.....	33
j. Primerjava Zakona o nepravdnem postopku z Zakonom o nepravdnem postopku-1.....	35
3. Zaključek.....	38
4. Viri in literatura.....	39

1. Uvod

Nepremičnine so v življenju posameznikov običajno največja investicija, ki jo naredijo, zato so pravne težave z njimi v vsakdanjem življenju pogoste. Ena izmed njih je problem poteka meje. Meja pomeni ločnico med nepremičninami in razmejuje pravno oblast lastnika ene nepremičnine od pravne oblasti lastnika druge nepremičnine. Za spor o meji ne potrebujemo veliko: potrebujemo dva (ali več – v tem primeru se bo spor verjetno še hitreje zakuhal) lastnika sosednjih zemljišč in njune različne predstave o poteku meje, ki se na neki točki izrazijo v zunanjem svetu v obliki disenza med lastnikoma.

Lastnika v sporu lahko izbirata med dvema opcijama, ki se med sabo ne izključujeta: lahko se podata na pot upravnega ali sodnega postopka.

Upravni postopek poteka pred Geodetsko upravo RS, ki izda odločbo, s katero uredi mejo na način, da se v zemljiškem katastru meja zaznamuje kot urejena. Ta postopek je namenjen zgolj natančnejši določitvi meje po t. i. katastrski meji (torej po podatkih, s katerimi razpolaga Geodetska uprava RS) in ni možno dokazovanje drugačnega poteka meje. Lastnik, ki se s potekom katastrske meje ne strinja, se mora podati v sodni postopek, kjer ima priložnost dokazovati drugačen (svoj) potek meje.

Za odločanje v sodnem postopku je pristojno nepravdno sodišče, kar je sicer nenavadno glede na to, da se pri ureditvi meje odloča o lastninski pravici, in lahko rezultira v večji ali manjši površini nepremičnine (v povečanju ali zmanjšanju pravne oblasti lastnika na svoji nepremičnini), o čemer se praviloma odloča v pravnem postopku. Razlog tiči v ekonomičnosti postopka, ki pa ima korektiv: če vrednost spornega mejnega prostora presega določen vrednostni prag, ima lastnik možnost v določenem roku svojo lastninsko pravico ščititi še v pravnem postopku po končanem nepravdnem postopku. Začeti nepravdni postopek se torej v vsakem primeru konča, pravnemu postopku ima namreč tukaj naravo izrednega pravnega sredstva. Je pa omembe vredno, da nepravdno in pravno sodišče odločata po različnih materialnopravnih kriterijih: pravno sodišče odloča le po kriteriju močnejše pravice, medtem ko nepravdno sodišče odloča po treh hierarhično določenih kriterijih: po primerno kriteriju močnejše pravice (to je skupna točka obeh vrst postopkov), podredno po kriteriju zadnje mirne posesti in nazadnje po kriteriju pravične ocene, če odločanje po prvih dveh kriterijih ni bilo mogoče.

2. Jedro

1. Oris ureditve instituta ureditve meje

Upravni postopek ureditve meje poteka pred Geodetsko upravo Republike Slovenije (v nadaljevanju: GURS) in je namenjen zgolj utrditvi podatkov v zemljiškem katastru in natančnejši ugotovitvi, kje poteka meja v naravi.¹ Za lastnika, ki je zainteresiran za spreminjanje (urejene) meje, so primerni drugi postopki, ki so prav tako upravni. To so parcelacija, izravnava meje in komasacija (pogodbena in upravna). Upravni postopki ureditve meje, parcelacije, izravnave meje in komasacije so urejeni v Zakonu o evidentiranju nepremičnin (v nadaljevanju: ZEN).²

Če so lastniki sosednjih parcel v sporu, kje poteka meja, oz. se ne strinjajo s potekom katastrske meje, je temu namenjen sodni postopek, ki primarno poteka v nepravdnem postopku, izjemoma pa v pravdnem (kadar vrednost spornega mejnega prostora, torej prostora, kjer naj bi potekala meja, presega določeno vrednost). Postopek sodne ureditve meje je določen v Zakonu o nepravdnem postopku-1 (v nadaljevanju: ZNP-1)³, kjer najdemo postopkovne določbe, ter v Stvarnopravnem zakoniku (v nadaljevanju SPZ)⁴, kjer najdemo materialnopravne določbe za odločanje. Če postopek poteka v pravdnem postopku, se uporablja Zakon o pravdnem postopku⁵ (v nadaljevanju ZPP), ki ne vsebuje posebnih določb, ki bi se specifično nanašale na ureditev meje, glede materialnopravnih določb pa se prav tako uporablja SPZ.

¹ M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 144

² Uradni list RS, št. 47/06, 65/07 – odl. US, 79/12 – odl. US, 61/17 – ZAID, 7/18 in 33/19.

³ Uradni list RS, št. 16/19.

⁴ Uradni list RS, št. 87/02 in 91/13.

⁵ Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17, 16/19 – ZNP-1 in 70/19 – odl. US.

II. Zemljiški kataster

a) Pojem in namen katastra

Zemljiški kataster⁶ in kataster stavb⁷ sta temeljni evidenci podatkov o zemljiščih in stavbah (prvi odstavek 4. člena ZEN). Oba katastra sta osnovni nepremičninski evidenci, v katerih se vodijo dejanski podatki o nepremičninah in njihovih fizičnih lastnostih.

Zemljiški kataster je namenjen določitvi in evidentiranju dejanskih lastnosti zemljiških parcel kot osnovni obliki nepremičnin – legi v prostoru, velikosti, vrsti rabe, obliki. Kataster stavb se uporablja za primere, ko je stavba ali posamezni del stavbe lahko samostojni predmet stvarnih pravic (torej ko gre za etažno lastnino ali za stavbno pravico), prav tako pa kataster stavb evidentira tudi vse druge stavbe, ki nimajo lastnosti samostojne stvari in so v skladu z načelom povezanosti zemljišča in objekta sestavina zemljišča.⁸ Zemljiški kataster in kataster stavb vodi in vzdržuje Geodetska uprava Republike Slovenije (3. člen ZEN).

b) Postopki za spremembo katastrskih podatkov

a. Urejanje in evidentiranje meje

Postopek urejanja in evidentiranja meje ali mejni ureditveni postopek je namenjen kvalitativni spremembi katastrskega podatka o meji med parcelama, in »staro« katastrsko mejo spreminja v urejeno katastrsko mejo. V tem postopku ni možno spreminjati poteka katastrske meje, ker je namen postopka le utrjevanje podatka o meji med parcelami (torej natančnejši določitvi meje v naravi). Spreminjanju poteka katastrske meje je namenjen postopek izravnave meje, postopek komasacije ali parcelacije.⁹

b. Parcelacija

Parcelacija je po svoji vsebini ravnanje lastnika nepremičnine, ki želi doseči dejansko spremembo lastnosti nepremičnine kot stvari. Nepremičnina je kot stvar pojmovno povezana z evidentiranjem v katastru, zato je tudi njeno fizično spreminjanje nujno povezano s

⁶ V zemljiškem katastru se vodijo naslednji podatki: identifikacijska oznaka parcele, meja, površina, lastnik, upravljalec, dejanska raba, zemljišče po stavbo, boniteta zemljišča (prvi odstavek 17. člena ZEN).

⁷ V katastru stavb se za stavbo ali del stavbe vpisujejo naslednji podatki: identifikacijska oznaka, lastnik, upravljavec, lega in oblika, površina, dejanska raba, številka stanovanja ali poslovnega prostora (prvi odstavek 73. člena ZEN).

⁸ Povzeto po M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 138

⁹ Povzeto po M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 144

katastrskimi postopki. Fizične lastnosti nepremičnine se spreminjajo s spremembo meje, zato štejeemo parcelacijo kot možnost lastnikovega dejanskega razpolaganja z nepremičnino.¹⁰

Postopek parcelacije je urejen v 47. – 52. členu ZEN. Pri postopku parcelacije se ena ali več parcel lahko združi v eno parcelo oz. se ena parcela deli na več parcel. 49. člen ZEN zahteva, da se pred evidentiranjem delitve parcele uredi del meje, ki se je dotika novi del meje, nastale z delitvijo (začeti se torej mora upravni postopek za ureditev meje).¹¹ Če v postopku evidentiranja urejene meje ni doseženo soglasje med lastniki sosednjih parcel oziroma parcel, ki se jih dotika del meje, nastale z delitvijo, in se začne sodni postopek ureditve meje, se upravni postopek evidentiranja parcelacije izjemoma lahko opravi pred ureditvijo meje v sodnem postopku.

Strokovna podlaga za uvedbo upravnega postopka evidentiranja parcelacije je elaborat parcelacije, ki ga naredi geodetsko podjetje v okviru geodetske storitve. Geodetska uprava na podlagi skrajšanega ugotovitvenega postopka odloči o zahtevi za uvedbo upravnega postopka evidentiranja parcelacije z odločbo. V izreku odločbe o evidentiranju parcelacije se navedejo parcelne številke ukinjenih parcel in parcelne številke novih parcel.¹² Na podlagi dokončne odločbe o evidentiranju parcelacije se v zemljiškem katastru vpiše nov del meje nove parcele kot urejen del meje, razen kadar se parcela deli in v postopku evidentiranja urejene meje ni doseženo soglasje med lastniki sosednjih parcel oziroma parcel, ki se jih dotika del meje, nastale z delitvijo, in se začne sodni postopek ureditve meje.

c. Komasačija

Komasacija je poseben katastrski postopek, namenjen smotrnejši rabi prostora.¹³ V ZEN je urejen splošni komasacijski postopek (upravni postopek evidentiranja upravne komasacije in upravni postopek evidentiranja pogodbene komasacije), posebej pa je komasacija urejena še v Zakonu o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D in 79/17, v nadaljevanju: ZKZ) in Zakonu o urejanju prostora-2 (Uradni list RS, št. 61/17, v nadaljevanju: Zurep-2).

¹⁰ Povzeto po M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 145

¹¹ Postopek evidentiranja urejene meje in upravni postopek evidentiranja parcelacije se lahko izvedeta tudi skupaj na podlagi enotnega elaborata, ki mora vsebovati sestavine elaborata ureditve meje in elaborata parcelacije.

¹² Obvezna priloga odločbe o evidentiranju parcelacije je grafični prikaz parcel, ki prikazuje stanje parcel po opravljeni parcelaciji in nove zemljiškokatastrske točke.

¹³ M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 147.

Komasacija je zložba parcel, ki imajo različno pravno stanje glede lastninske pravice in razdelitev po zložbi oblikovanega zemljiškega sklada na nove parcele (1. odstavek 53. člena ZEN). Komasacija se izvede kot pogodbeno komasacija¹⁴ ali kot upravna komasacija. Bistvena razlika med pogodbeno in upravno komasacijo je v tem, da je izvedba upravne komasacije mogoča tudi brez soglasja vseh lastnikov zemljišč na komasacijskem območju.¹⁵

16

Pogodbeno komasacija je tista, ki se izvede na podlagi sklenjene pogodbe med lastniki.¹⁷ Komasacijska pogodba je obligacijskoppravna pogodba, s katero se (vsi) lastniki na nekem območju sporazumejo o novi delitvi tega območja na parcele, pri čemer ni nujno, da po opravljeni komasaciji vsi dobijo enake deleže zemljišč, kot so jih imeli pred komasacijo, zato se lahko dogovorijo za medsebojna poplačila razlik.¹⁸

Za pogodbeno komasacijo je potrebno podati zahtevo za uvedbo upravnega postopka evidentiranja pogodbene komasacije pri GURS, ki ji se priloži elaborat pogodbene komasacije¹⁹ in pogodbo o komasaciji, pri čemer evidentiranje pogodbene komasacije ni dopustno, če meja oboda komasacijskega območja ni urejena. Postopek poteka podobno kot pri urejanju meje, parcelaciji in izravnavi meje, torej da elaborat izdelata pooblaščen geodetsko podjetje, nato pa GURS na podlagi tega elaborata odloča. Ko GURS prejme zahtevo za uvedbo upravnega postopka, preveri, ali elaborat vsebuje vse predpisane sestavine in ali podatki o novih parcelah in njihovih mejah omogočajo evidentiranje v zemljiškem katastru, nato preveri, ali so izpolnjene procesne predpostavke (npr. če je zahtevo vložila upravičena oseba), in ali obstajajo okoliščine, zaradi katerih mora zahtevo zavrniti (npr. elaborata pogodbene komasacije ni izdelalo geodetsko podjetje, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje geodetskih storitev), nato pa na podlagi skrajšanega ugotovitvenega postopka odloči o zahtevi. V izreku odločbe se navedejo parcelne številke parcel, ki se s pogodbeno

¹⁴ Glej 53. – 56. člen ZEN.

¹⁵ M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 147.

¹⁶ Postopek po Zurep-2 se začne na podlagi uradne dolžnosti ali na predlog dveh tretjin lastnikov s komasacijskega območja oziroma območja, ki se ureja z OPPN, ali na predlog lastnikov zemljišč, ki imajo v lasti najmanj dve tretjini površin zemljišč na komasacijskem območju oziroma na območju, ki se ureja z OPPN. Postopek po ZKZ pa se lahko začne, če se s komasacijo strinjajo lastniki kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot dve tretjini površin kmetijskih zemljišč na predvidenem komasacijskem območju. Pri pogodbeni komasaciji stavbnih ali kmetijskih zemljišč pa je potrebno 100 % soglasje lastnikov zemljišč komasacijskega območja.

¹⁷ Podpisi lastnikov na pogodbi morajo biti notarsko overjeni, kar je logično, saj gre za svojevrsten način razpolaganja z zemljiščem (z njegovo velikostjo in istovetnostjo).

¹⁸ Povzeto po M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 147.

¹⁹ Zahtevi se priložijo tudi izjave vseh lastnikov, da jim je bil v naravi pokazan potek mej, nastalih s pogodbeno komasacijo, in da se z njimi strinjajo.

komasacijo ukinejo ter parcelne številke novih parcel in njihove površine.²⁰ Odločba se vroči vlagatelju zahteve in vsem podpisnikom pogodbe o komasaciji.

Upravna komasacija se izvede kot poseben upravni postopek na podlagi 161. – 178. člena Zurep-2 (kadar gre za območje stavbnih zemljišč) in 55.- 76. člena ZKZ (kadar gre za območje kmetijskih zemljišč). Postopek, urejen v ZKZ, poteka pred upravno enoto, medtem ko postopek pred Zurep-2 poteka pred pristojnim občinskim organom. Na podlagi posebnega upravnega postopka po Zurep-2 ali ZKZ se izda odločba, v kateri se določijo nove parcele in lastninska pravica na njih. Komasijska odločba ima pravno naravo odločbe državnega organa, ki je v skladu z 39. členom SPZ podlaga za pridobitev pravice.²¹ Po izdaji odločbe se pred GURS izpelje upravni postopek upravne komasacije (57. – 59. člen ZEN), ki potega smiselno enako kot pri pogodbeni komasaciji.

d. Izravnava meje

Izravnava meje je urejena v 60. in 61. členu ZEN. Z izravnavo meje se lahko lastnika sosednjih parcel sporazumeta o drugačnem poteku urejene meje,²² kot je evidentirana v zemljiškem katastru. Pri tem se površina manjše parcele, ki se dotika dela meje, ki se izravnava, ne sme spremeniti za več kakor pet odstotkov površine manjše izmed parcel, med katerima se opravi izravnava meje, vendar ne več kakor za petsto kvadratnih metrov. Če želita lastnika sosednjih zemljišč premakniti mejo za več, morata opraviti postopek parcelacije.

Postopek evidentiranja izravnalnega dela meje je upravni. Aktivno legitimiran za začetek postopka je lastnik. Zahtevo se naslovi na geodetsko upravo, temu se priloži elaborat izravnave dela meje, ki ga izdelata geodetsko podjetje. Sestavni del elaborata izravnave dela meje so tudi izjave lastnikov o soglasju k izravnane delu meje. Geodetska uprava po skrajšanem ugotovitvenem postopku odloči o zahtevi z odločbo.²³ Na podlagi dokončne odločbe se izravnani del meje v zemljiški kataster vpiše kot urejeni del meje in se evidentira sprememba površine.

²⁰ Obvezna priloga odločbe o evidentiranju pogodbene komasacije je grafični prikaz parcel po opravljeni pogodbeni komasaciji.

²¹ M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 148.

²² Meja mora biti pred izravnavo urejena. Če ni urejena, se mora hkrati s postopkom evidentiranja izravnalnega dela meje začeti postopek evidentiranja urejene meje. Kadar se postopek evidentiranja urejene meje izvede hkrati z upravnim postopkom evidentiranja izravnalnega dela meje, geodetska uprava s sklepom združi oba zahtevka in po skrajšanem ugotovitvenem postopku odloči o obeh s skupno odločbo.

²³ V izreku odločbe o evidentiranju izravnalnega dela meje se navede parcela, katere del meje je izravnani, in sosednje parcele. Obvezna priloga odločbe o evidentiranju izravnalnega dela meje je grafični prikaz izravnalnega dela meje z označenimi zemljiškokatastrskimi točkami in vpisanimi parcelnimi številkami.

c) Problem (ne)natančnosti grafičnih zemljiškokatastrskih načrtov in katastrske meje

Problem (ne)natančnosti grafičnih zemljiškokatastrskih načrtov in katastrske meje je zelo tehnično vprašanje in vprašanje stroke, zato je za potrebe te magistrske naloge moj namen samo osvetliti problematiko katastrske meje in polje proste presoje, ki jo ima geodet pri določanju le-te.

Osrednji problem je, da se pri postopku ureditve meje, v skladu s 30. členom ZEN, predlagana meja v postopku urejanja in evidentiranja meje ne sme razlikovati od meje po podatkih zemljiškega katastra, upoštevajoč natančnost njegovih podatkov (t.i. katastrska meja). Kot to najbolje povzame Božidar Demšar, univ. dipl. inž. geodezije, za območje grafičnih zemljiškokatastrskih načrtov (iz katerih črpamo podatke za katastrsko mejo) nimamo izmeritvenih podatkov za potek meje, ki bi bili strokovno natančni oz. verodostojni. Imamo le zaris meje v nezanesljivem in nenatančnem načrtu iz let 1820-1828²⁴, zato so vpisani podatki zemljiškega katastra o površini za določitev meje po njegovih besedah neuporabni. GURS je z digitalno podobo katastrskih načrtov z računalnikom samo podosobil 200 let stare katastrske načrte. Za manj kot 20 % Slovenije so bile opravljene dovolj natančne katastrske izmere s sodobnejšo natančnejšo izmero, zato avtor meni, da je ureditev v ZEN, ki dovoljuje samo ureditev meje po katastrskih podatkih, napačna. Kljub temu pa 26. člen Pravilnika o evidentiranju nepremičnin določa t.i. uživalno mejo, torej da se geodetu pri določanju katastrske meje dopušča določitev meje znotraj koridorja, pri čemer lahko geodet upošteva mejo dejanskega uživanja oziroma potek meje po grajenih in naravnih objektov (4. odstavek 26. člena ZEN). Kje bo meja v koridorju pokazana, je prepuščeno geodetu in bo kljub temu po ZEN pokazana pravilno.²⁵

²⁴ Katastrski načrti za območje Slovenije, takratne Avstro-Ogrske, so bili izdelani po patentu cesarja Franca Jožefa v letih 1818 do 1828, zato so imenovani franciscejski kataster (za več 80 % odstotkov območja Slovenije imamo še vedno te načrte, ki so bili izdelani z grafično izmero z risanjem na merski mizici). Kot se je izkazalo v raziskavah, ti načrti niso upoštevali ukrivljenosti površine Zemlje, območja niso bila narisana homogeno s sosednjimi območji, prav tako so bila uporabljena različna merila za kmetijska in hribovita območja. V načrtih so se ugotovile in vrisale takratne posestne meje oz. posesti kmetij. Namen franciscejskega katastra je bil davčni in za ta namen sta takratna tehnologija in natančnost grafične izmere povsem zadoščali, vsekakor pa ni bil namen določitev katastrskih meja ali določitvi meje lastništva v sporih za zemljišče. Problem zanašanja na zemljiškokatastrske načrte je leta 1883 slikovito ponazoril tudi dr. Tavčar: "Končno moramo pri tej priliki zapisati tisti vedno tekoči studenec, iz katerega izvira toliko samosilstva in nepostavnega postopanja. Ta studenec je nevednost, vsled katere naše ljudstvo nikakor ni podučeno o pravem pomenu katastra ali mape. Naš kmet goji namreč mnenje, da je kataster ali davkarijska mapa za lastninsko pravico merodajna. Kmetič zaide po naključju v davkarijsko mapo, ter opazi s skrivnim veseljem, da pri tej ali oni njegovi parceli meja ni zakrivljena, kakor je doma na polju, takoj opazi "da mu mapa več kaže". Tožba, med katero vedno in isto goni, da namreč mapa tako kaže, je narejena. Pred vsem se mora omenjati, da je davkarijska mapa silo površno napravljena, in da so parcele v mapi vedno drugačnega izgledanja, kot so v resnici. Zavoljo mape se tedaj lahko pri vsaki parceli pravda prične." Povzeto po D. Božidar, Ureditev meje zemljiške parcele po določbah ZEN, v: Pravna praksa, št. 11 (2014), str. II-VIII.

²⁵ Povzeto po D. Božidar, Ureditev meje zemljiške parcele po določbah ZEN, v: Pravna praksa, št. 11 (2014), str. II-VIII.

III. Razmerje med upravnim in sodnim postopkom ureditve meje

Teorija navaja, da se nesporne meje urejajo v upravnem postopku, sporne pa v sodnem postopku.²⁶ V upravnem postopku se meja določi na podlagi soglasja mejašev in tako postane meja urejena. Kot že omenjeno, upravni postopek urejanja meje ni namenjen spreminjanju meje (urejena meja lahko poteka samo po katastrski meji in ne dopušča drugih kriterijev odločanja), ampak je namen tega postopka samo utrjevanje podatka o meji med parcelami. Spreminjanju katastrske meje je sicer namenjen upravni postopek izravnave meje, vendar se morata mejaša strinjati, da se meja premakne, spremeni pa se lahko le del meje, ki je že urejen (lahko se sicer postopek evidentiranja urejene meje izvede hkrati s postopkom evidentiranja izravnane dela meje), poleg tega pa ZEN predpisuje maksimalno spremembo površine parcel kot posledico izravnave meje.²⁷

Če soglasja mejašev v upravnem postopku evidentiranja urejene meje ni (torej med njimi obstaja spor o poteku meje), oz. mejaši soglašajo, da meja poteka drugače kot katastrska meja (pa ni mogoče izvesti postopka izravnave meje), geodetska uprava pozove lastnika oziroma lastnike, ki se ne strinjajo s predlagano mejo, da v 30 dneh od vročitve oziroma prejema poziva začnejo sodni postopek ureditve meje pred pristojnim sodiščem (prvi odstavek 39. člena ZEN). Če sodni postopek v roku iz prvega odstavka tega člena ni začel, se šteje, da lastnik oziroma lastniki soglašajo s potekom predlagane meje (4. odstavek 39. člena ZEN).

Sodni postopek ureditve meje je praviloma nepravdni in je namenjen reševanju sporov o tem, kje poteka meja. Spor med mejašema o tem, kje poteka meja med njunima parcelama, je po svoji vsebini oz. pravni naravi spor o lastninski pravici, ker pravna oblast lastnika parcele sega le do meje njegove parcele, torej je meja pokazatelj prostorskega obsega pravne oblasti lastnika na njegovi zemljiški parceli.²⁸ Zaradi ekonomičnosti postopka (pogostost mejnih sporov, nizka vrednost spora) je zanje predviden poseben nepravdni postopek.^{29 30}

²⁶ A. Božič Penko, Ureditev meje, v: Pravosodni Bilten, 3/2001 (2001), str. 201.

²⁷ V skladu z 60. členom ZEN se površina manjše parcele, ki se dotika dela meje, ki se izravna, ne sme spremeniti za več kakor pet odstotkov površine manjše izmed parcel, med katerima se opravi izravnava meje, vendar ne več kakor za petsto kvadratnih metrov.

²⁸ Povzeto po A. Božič Penko, Ureditev meje, v: Pravosodni Bilten, 3/2001 (2001), str. 201.

²⁹ Povzeto po D. Wedam-Lukić, A. Polajnar-Pavčnik, NEPRAVDNI POSTOPEK: ZAKON S KOMENTARJEM DRAGICE WEDAM-LUKIĆ IN ADE POLAJNAR-PAVČNIK (1991), str.94.

³⁰ Prvo pravno ureditev mej in sporov okoli nje je prinesel avstrijski Občni državljanski zakonik. Postopek se je začel s tožbo, zadeva pa se je obravnavala v pravnem postopku. Ker se je pokazala ta ureditev v praksi za neustrezno, med drugim zato, ker so pravdni stroški večkrat presegali vrednost spornega predmeta, je II. delna novela k zakoniku z dne 22.7.1915 mejne spore (skupaj z razdelitvami solastnine, zasilnimi potmi in postopki za ureditev razmerij me solastniki) prenesla iz pravnega v nepravdni postopek. Povzeto po T. Frantar, STVARNO PRAVO (1993), str. 466.

Pravdni postopek pri sodnem urejanju meje pride v poštev izjemoma, kadar vrednost spornega mejnega prostora presega dvakratno vrednost za določitev spora majhne vrednosti (torej 4.000 EUR, upoštevajoč prvi odstavek 443. člena ZPP), predlagatelj in oseba, proti kateri je predlog vložen, pa ne soglašata, da se uredi meja na podlagi močnejše pravice v nepravdnem postopku (ki načeloma ni namenjen reševanju lastninskopravnim sporom). Takrat lahko vsak izmed njiju uveljavlja močnejšo pravico v pravnem postopku v treh mesecih po pravnomočnosti sklepa o ureditvi meje (78. člen SPZ).³¹ Po končanem sodnem nepravdnem ali pravnem postopku se meja v zemljiškem katastru evidentira kot urejena (glej 6. odstavek 8. člena ZEN).

Če je meja že bila urejena v upravnem postopku, se v sodnem postopku domneva močnejša pravica (eden izmed materialnopravnih kriterijev odločanja) po meji, ki je dokončno urejena v katastrskem postopku (2. odstavek 77. člena SPZ).³² Upravni postopek ima torej vpliv na sodni postopek, vendar je ta omejen, saj se v sodnem postopku meja lahko uredi drugače kot v upravnem postopku in po drugih kriterijih (kriterij zadnje mirne posesti in pravične ocene), seveda pod pogojem, da se domneva močnejše pravice izpodbije, medtem ko se meja v upravnem postopku lahko uredi (ali spremeni) le v skladu z obstoječimi katastrskimi podatki (t.i. katastrsko mejo).³³ Ko je upravni postopek končan, se torej lahko v sodnem postopku še vedno spremeni potek meje, ki je bil urejen v upravnem postopku, saj upravni postopek ni procesna predpostavka za začetek sodnega postopka.

Sodni in upravni postopek ureditve meje ne moreta teči vzporedno. Če že teče sodni postopek za ureditev meje, GURS s sklepom zavrže zahtevo za evidentiranje urejene meje (2. točka 3. odstavka 35. člena ZEN). Če pa je meja že bila urejena v sodnem postopku in se v zahtevi za evidentiranje urejene meje predlaga nova ureditev in ne njena natančnejša določitev, geodetska uprava z odločbo zavrže zahtevo za evidentiranje urejene meje (1. točka 3. odstavka 35. člena).

³¹ Nepravdni postopek se v vsakem primeru konča s sklepom o ureditvi meje, s katerim se meja uredi.

³² SPZ uporablja termin "dokončno urejena meja", medtem ko ZEN uporablja termin "urejena meja", pri čemer gre za isti institut, samo poimenovanje je drugačno. Predhodnik ZEN-a Zakon o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot (Uradni list RS, št. 52/00, 87/02 – SPZ in 47/06 – ZEN) je namreč prvi uvedel podoben institut in ga poimenoval "dokončna meja", ta izraz pa je povzel tudi SPZ. Zaradi uveljavitve ZEN moramo izraz dokončna meja iz SPZ razumeti kot urejena meja, saj SPZ cilja na ta institut. Glej M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 141.

³³ Kot že rečeno, se lahko katastrska meja izjemoma spremeni v upravnem postopku izravnave meje, vendar mora biti del meje, ki se izravna, že urejen, obstajati mora soglasje mejašev, da se meja izravna, in upoštevane morajo biti omejitve glede površine parcel, ki se na ta način lahko spremenijo.

Za razliko od sodnega postopka,³⁴ ki daje izrecno pravico začeti postopek ureditve meje v zemljiško knjigo vpisanemu imetniku stavbne pravice in užitka, upravni postopek takšne možnosti ne daje. ZEN v prvem odstavku 28. člena izrecno določa, da se postopek evidentiranja urejene meje uvede na zahtevo lastnika parcele ali pa na zahtevo državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti ali drugih subjektov, če tako določa zakon (tretji odstavek 28. člena ZEN). Pravico udeleževati se upravnega postopka ima skladno s prvim odstavkom 43. člena ZUP oseba, ki izkaže pravni interes, to je oseba, ki zatrjuje, da vstopa v postopek zaradi varstva svojih pravnih koristi. Pravna korist pa je v skladu z drugim odstavkom 43. člena le tista korist, ki je oprta na zakon ali drug predpis.³⁵ Glede na to, da je ZNP-1 priznal pravico začeti postopek tudi v zemljiško knjigo vpisanemu imetniku stavbne pravice in užitka, menim, da imata pravni interes za udeležbo v sodnem postopku urejanja meje in postopku evidentiranja urejene meje tudi v zemljiško knjigo vpisan imetnik stavbne pravice in užitka, saj bo končan upravni postopek vplival tudi na njun pravni položaj, ker bo v nepravdnem postopku veljala domneva močnejše pravice po urejeni meji tudi zanj. Glede na to, da ima stranski udeleženec v upravnem postopku enake pravice in dolžnosti kot stranka, če zakon ne določa drugače, ne more pa s svojo voljo upravnega postopka začeti ali nadaljevati,³⁶ potrebujemo za ureditev meje v upravnem postopku tudi soglasje v zemljiško knjigo vpisanega imetnika stavbne pravice in užitka, da se lahko meja evidentira kot urejena v zemljiškem katastru.

³⁴ Glej prvi odstavek 168. člena ZNP-1.

³⁵ UPRS sodba III U 101/2015, z dne 13. 11. 2015. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

³⁶ V. Androjna, E. Kerševan, UPRAVNO PROCESNO PRAVO: UPRAVNI POSTOPEK IN UPRAVNI SPOR (2017), str. 136.

IV. Ureditev meje v upravnem postopku

Postopek ureja ZEN v 26. – 44. členu. Ločimo dve fazi v postopku: prva faza je predhodni postopek oz. postopek urejanja meje, ki ga vodi geodetsko podjetje, druga pa postopek evidentiranja urejene meje, ki se vodi pri Geodetski upravi Republike Slovenije (v nadaljevanju: GURS). Stranke v postopku urejanja meje in v postopku evidentiranja urejene meje so lastniki parcel,³⁷ ki po zemljiškokatastrskem načrtu ali po zemljiškokatastrskem prikazu mejijo ali se dotikajo meje, ki se ureja v postopku urejanja meje. ZEN daje položaj stranke tudi pridobitelju,³⁸ saj se zanj uporabljajo določbe tega zakona, ki se nanašajo na lastnika (drugi odstavek 12. člena ZEN).

a. Postopek urejanja meje (predhodni postopek)

Postopek urejanja meje izvaja geodetsko podjetje kot geodetsko storitev. Geodetsko podjetje izdelava elaborat ureditve meje na podlagi mejne obravnave, pri čemer na tej točki še ne gre za upravni postopek, ampak za pogodbeno storitev med naročnikom in izvajalcem.³⁹

Pravilno izdelan elaborat ureditve meje⁴⁰ je procesna predpostavka za odločanje v katastrskem upravnem postopku (predstavlja strokovno podlago za odločanje GURS v postopku evidentiranja meje). Elaborat ureditve meje vsebuje predlog meje, ki naj se kot urejena evidentira v zemljiškem katastru (v nadaljevanju: predlagana meja), in zapisnik mejne obravnave. Ker je postopek urejanja in evidentiranja meje ali mejni ureditveni postopek namenjen kvalitativni spremembi katastrskega podatka,⁴¹ se predlagana meja ne sme razlikovati od meje po podatkih zemljiškega katastra (t.i. katastrska meja), upoštevajoč natančnost njegovih podatkov. Če lastniki v mejni obravnavi pokažejo mejo, ki se razlikuje od predlagane meje, mora vsebovati elaborat ureditve meje tudi prikaz poteka prikazanih mej lastnikov.

³⁷ Oziroma v zemljiško knjigo vpisan imetnik stavbne pravice in užitka. Glej zgoraj.

³⁸ Pridobitelj je oseba, ki je pridobila pravico, da se kot lastnik nepremičnine vpiše v zemljiško knjigo, in je bil že začel postopek vpisa lastništva nepremičnine v zemljiško knjigo (prvi odstavek 12. člena ZEN). Če so v zemljiški knjigi vpisane plombe več pridobiteljev, se kot pridobitelj šteje oseba, ki je zadnja vložila predlog za vpis lastništva nepremičnine kot predmeta postopkov na podlagi tega zakona v zemljiško knjigo (tretji odstavek 12. člena ZEN).

³⁹ Glej D. Božidar, Ureditev meje zemljiške parcele po določbah ZEN, v: Pravna praksa, št. 11 (2014), str. 22.

⁴⁰ Elaborat, ki je izdelan v skladu s podzakonskimi predpisi.

⁴¹ Glej M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 144.

Pred izvedbo mejne obravnave geodetsko podjetje samo pridobi potrebne podatke⁴² za izdelavo elaborata in po potrebi opravi meritve in opazovanja na kraju samem, da se ugotovi potek meje po podatkih zemljiškega katastra. Geodetsko podjetje je zadolženo, da na mejno obravnavo povabi lastnike parcel, katerih meja se ureja, in lastnike sosednjih parcel. Lastniki parcel morajo biti na mejno obravnavo vabljeni vsaj osem dni pred njeno izvedbo. V vabilu je treba navesti zakonite posledice izostanka z mejne obravnave. Če se lastnik ne udeleži mejne obravnave, čeprav je bil vabljen vsaj osem dni pred njeno izvedbo, se šteje, da je bil vabljen pravilno.⁴³

Na mejni obravnavi lastniki sosednjih parcel za svoja zemljišča geodetu pokažejo oziroma natančno opišejo potek meje v naravi. Lastniki parcel, ki se jih dotika meja, ki se ureja, lahko pokažejo oziroma opišejo samo točke, kjer se zaključí ta meja, ali samo izjavijo, da meja, ki se ureja, ne posega na njihovo zemljišče. Če lastniki zahtevajo, jim geodet pokaže katastrsko mejo in jih opozori na stopnjo natančnosti katastrskih podatkov. Tukaj imamo dve situaciji: pokazane meje (s strani lastnikov) se lahko razlikujejo od katastrske meje ali pa ne.

Če se pokazana meja razlikuje od katastrske meje, geodet lastnike opozori, da v zemljiški kataster ni mogoče kot urejene evidentirati meje, ki se razlikuje od meje po podatkih zemljiškega katastra ter jim pokaže, kje poteka katastrska meja in opozori na stopnjo zanesljivosti in natančnosti katastrskih podatkov. Če o poteku meje ne soglašajo lastniki parcel, solastniki, skupni lastniki oz. lastnik parcele in pridobitelj, si mora geodet prizadevati za sporazum med njimi. Če sporazuma ne doseže, morajo lastniki, ki ne soglašajo s predlagano mejo, pokazati svojo mejo (če je ne pokažejo, se šteje, da s predlagano mejo soglašajo). Geodet mora v elaboratu ureditve meje prikazati tako pokazane meje kot predlagano mejo.

Če se lastniki strinjajo s pokazano (katastrsko) mejo, potem geodet pokazano mejo izmeri in jo prikaže v elaboratu ureditve meje kot predlagano mejo.

⁴² Zemljiškoknjižne podatke, podatke o lastnikih parcel ipd. Te podatke pridobi geodetsko podjetje pri GURS.

⁴³ Če se kateri od lastnikov ne udeleži mejne obravnave, čeprav je bil pravilno vabljen, se lahko mejna obravnava opravi tudi brez njega. Če se mejne obravnave ne udeleži noben lastnik, mejna obravnava ni opravljena, razen če je bil elaborat naročen zaradi uvedbe postopka po uradni dolžnosti ali na zahtevo subjektov iz tretjega odstavka 28. člena ZEN.

Po opravljeni obvezni mejni obravnavi se sestavi zapisnik mejne obravnave, ki je sestavni del elaborata ureditve meje.⁴⁴

b. Postopek evidentiranja urejene meje

Postopek evidentiranja urejene meje je upravni postopek, ki ga vodi GURS. Uvede se na zahtevo lastnika parcele.⁴⁵ Zahtevi je potrebno priložiti elaborat ureditve meje, ki ga izdela geodetsko podjetje na podlagi mejne obravnave. Ob vložitvi zahteve za evidentiranje urejene meje mora biti stanje, prikazano v elaboratu ureditve meje, enako stanju, evidentiranemu v zemljiškem katastru na dan vložitve zahteve. Vlagatelj zahteve lahko med postopkom evidentiranja urejene meje do izdaje odločbe o evidentiranju urejene meje umakne zahtevo za evidentiranje urejene meje. Kljub umiku te zahteve lahko geodetska uprava v javnem interesu nadaljuje postopek urejanja meje po uradni dolžnosti na podlagi izdelanega elaborata ureditve meje.

Ker je med lastnikom (naročnikom), ki vloži zahtevo za evidentiranje urejene meje, in geodetom (kot izvajalcem) vzpostavljeno pogodbeno razmerje, 34. člen ZEN določa nekatere zahteve v postopku, ki preprečujejo vplivanje geodeta na postopek v korist ene stranke, npr. da lastnika v postopku ureditve meje ne more zastopati geodetsko podjetje, ki je izdelalo elaborat ureditve meje, niti oseba, ki pri tem podjetju dela na podlagi delovnega ali drugega pogodbenega razmerja.

GURS po prejemu zahteve za evidentiranje urejene meje preizkusi, ali elaborat ureditve meje vsebuje vse predpisane sestavine in ali podatki o meji omogočajo njeno evidentiranje v zemljiškem katastru. GURS tudi preveri, ali je bila lastniku parcele, katere meja se ureja, in lastnikom sosednjih parcel, ki so na dan izvedbe mejne obravnave kot lastniki vpisani v zemljiško knjigo, zagotovljena možnost udeležbe na mejni obravnavi.⁴⁶ Če GURS ne zavrže ali zavrne zahteve, povabi lastnike, ki se niso udeležili mejne obravnave, da se izjavijo o tem, ali se strinjajo s potekom predlagane meje. Če se lastnik v 15 dneh od dneva vročitve vabila k izjavi o strinjanju s potekom predlagane meje ne izjavi, čeprav mu je bilo vabilo vročeno

⁴⁴ V zapisniku se navedejo kraj in čas izvedbe obravnave, vabljeni in prisotni udeleženci ter opiše njen potek. Zapisnik podpiše geodet, ki je vodil mejno obravnavo in lastniki. Poleg podpisa udeleženca mora biti naveden datum tega podpisa. Če ga kateri od lastnikov noče podpisati, geodet to dejstvo in razloge za odklonitev podpisa navede v zapisniku. Vanj se vpišejo tudi vse pripombe, ki jih dajo lastniki k poteku postopka mejne obravnave oziroma na zapisnik. Lastniki lahko podpišejo le prisotnost na mejni obravnavi.

⁴⁵ Lahko se uvede tudi na zahtevo državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti ali drugih subjektov, če tako določa zakon.

⁴⁶ Če elaborat ureditve meje ne vsebuje vseh predpisanih sestavin, geodetska uprava pozove vlagatelja zahteve za evidentiranje urejene meje, da ga v določenem roku dopolni. Če ga v tem roku ne dopolni, se zahteva s sklepom zavrže.

pravilno, se šteje, da se strinja s potekom predlagane meje. Napake volje pri izjavljanju o poteku predlagane meje v tem vabilu ni mogoče uveljavljati v pritožbi ali v upravnem sporu, lahko pa se uveljavlja v pravnem postopku.

Če je v elaboratu ureditve meje, poleg predlagane, prikazana ena ali več pokazanih mej ali če je lastnik izjavil, da se ne strinja z mejo, kakršna je predlagana v elaboratu ureditve meje, GURS opravi ustno obravnavo v uradnih prostorih.⁴⁷ Ustna obravnavo se opravi, tudi če se je kateri od lastnikov ne udeleži. Negativna posledica doleti le lastnika, ki se ne strinja s potekom predlagane meje, pa se ustne obravnave ne udeleži, saj se v tem primeru šteje, da se strinja s potekom predlagane meje. Če po opravljeni ustni obravnavi meja ostane sporna, geodetska uprava pozove lastnika oziroma lastnike, ki se ne strinjajo s predlagano mejo, da v 30 dneh od vročitve oziroma prejema poziva začnejo sodni postopek ureditve meje pred pristojnim sodiščem. Če sodni postopek v roku 30 dni ni začel, se šteje, da lastnik oziroma lastniki soglašajo s potekom predlagane meje.

Če se začne sodni postopek ureditve meje, se postopek evidentiranja urejene meje po tem zakonu s sklepom prekine. Postopek evidentiranja urejene meje se nadaljuje, če se sodni postopek ureditve meje ustavi ali če se predlog za sodno določitev meje zavrže ali zavrne, in se kot urejena meja evidentira predlagana meja. Če pa nepravdno sodišče meritorno odloči o ureditvi meje, se postopek evidentiranja urejene meje ustavi s sklepom.

Če je v postopku evidentiranja meje sporen le del meje in je sprožen sodni postopek za ureditev tega dela, lahko geodetska uprava poskrbi za izdelavo sprememb in dopolnitev elaborata ureditve meje in o delu meje, ki ni sporen, izda odločbo o evidentiranju meje, pri čemer mora sodišče geodetski upravi in geodetskim podjetjem ves čas postopka omogočiti vpogled v evidenco o poteku postopkov sodne ureditve meje.

GURS odloči o zahtevi za evidentiranje urejene meje z odločbo. Odločba se vroči lastniku parcele, katere meja se je evidentirala, in lastnikom sosednjih parcel ter vlagatelju zahteve, kadar ta ni lastnik parcele. Na podlagi dokončne odločbe geodetske uprave o evidentiranju urejene meje se meja v zemljiškem katastru vpiše kot urejena.

⁴⁷ Na ustno obravnavo se vabijo lastniki parcel, za katere je v elaboratu ureditve meje, poleg predlagane, prikazana pokazana meja, in lastnik, ki so pisno izjavili, da se s potekom meje, kakršna je predlagana v elaboratu ureditve meje, ne strinjajo.

Urejena meja se na zahtevo lastnika parcele označi v naravi z mejniki na podlagi podatkov zemljiškega katastra. To označitev izvede geodetsko podjetje in o času izvedbe obvesti lastnike sosednjih parcel.⁴⁸ O označitvi urejene meje v naravi geodetsko podjetje izdela tehnično poročilo in ga pošlje lastniku parcele, katere meja je bila označena, lastnikom sosednjih parcel in geodetski upravi.

c. Pomen urejene katastrske meje

Za zemljiški kataster ne velja načelo zaupanja v katastrske podatke, zato teh podatkov ni moč šteti za točne in se nanje v pravnem prometu zanesti. Za katastrsko mejo in površino parcele velja le določena verjetnost, da sta točna, kar pomeni, da lahko tretja oseba izkaže svojo močnejšo pravico na delu zemljiške parcele in s tem drugačen potek meje oz. površino parcele, kot izhaja iz katastrskih podatkov. To pomanjkljivost katastra skuša zakonodaja reševati z uveljavljanjem instituta urejene meje.⁴⁹

Pravne posledice urejene meje določa 42. člen ZEN: "Če je meja v zemljiškem katastru evidentirana kot urejena, se v postopku urejanja meje in v postopku evidentiranja urejene meje lahko določi natančneje, ali se natančneje določijo koordinate njenih zemljiškokatastrskih točk." Na takšno mejo in površino parcele se torej lahko bolj zanesemo.

Večjo pravno varnost k temu dodaja še 77. člen SPZ, ki določa, da se domneva močnejša pravica (v sodnem postopku ureditve meje) po meji, ki je dokončno urejena v katastrskem postopku.⁵⁰ Vendar institut urejene meje kljub temu ni tako zanesljiv, ker se lahko urejena meja še vedno spremeni v sodnem postopku, saj je domneva močnejše pravice po meji, ki je dokončno urejena v katastrskem postopku, izpodbojna in se meja lahko ureja tudi po drugih dveh kriterijih (kriterij zadnje mirne posesti in pravične ocene). Čeprav po načelih splošnega upravnega postopka velja načelo ne bis in idem, je najbolj trdna meja vzpostavljena v sodnem postopku, ker lahko sodišče potek urejene meje spremeni, hkrati pa isto velja načelo ne bis in idem.⁵¹

⁴⁸ Geodetsko podjetje lahko označi mejo v naravi z mejniki tudi takoj po mejni obravnavi, če tako zahteva lastnik parcele, in če lastniki sosednjih parcel soglašajo s predlagano mejo.

⁴⁹ Povzeto po M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 141.

⁵⁰ Dokončno mejo moramo razumeti kot urejeno mejo iz ZEN. SPZ uporablja še izraz »dokončna« meja zaradi prej veljavnega Zakona o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot.

⁵¹ Pravnomočnost sklepa o ureditvi meje je ovira za nov postopek, če se dejansko stanje ne spremeni.

V. Ureditev meje v sodnem postopku

a. Obnova in poprava meje

Nekdaj se ločevalo med obnovo in popravo meje, medtem ko danes zakonodaja ne loči več med obnovo in popravo meje, ampak govori le o tem, ali je meja sporna ali ne. Za obnovo meje je šlo, kadar:

- mejnikov ni bilo, potek meje med mejašema pa ni bil sporen ali
- so bili mejniki tako poškodovani, da bi utegnili postati povsem nespoznavni.⁵²

Na drugi strani smo poznali popravo meje, ki je prišla v poštev, kadar:

- so bili mejniki med dvema parcelama odstranjeni in uničeni, tako da meja ni bila več razpoznavna, mejašema pa ni bil znan potek meje, zato ni bila možna obnova ali
- je bila meja sporna.⁵³

Stara sodna praksa je še v 90. letih prejšnjega stoletja v sodnem postopku reševala obnovo in prenavo meje,⁵⁴ čeprav je takrat veljavni Zakon o nepravdnem postopku (Uradni list SRS, št. 30/86, 20/88 – popr.) določal, da sodišče uredi mejo med zemljišči (samo), če je ta sporna. Eden od razlogov, zakaj se je še vedno oboje reševalo v sodnem postopku, je v bil tem, da po pravilih ODZ ni bilo sporno, da obnova in poprava sodita v sodno pristojnost. Drug razlog, ki se je navajal v teoriji, je bil v tem, da je treba tudi pri obnovi meje siliti nasprotno stranko, da se aktivno udeležuje postopka, saj se v upravnem postopku meja ni mogla urediti brez navzočnosti mejaša.⁵⁵ Da Zakon o nepravdnem postopku (Uradni list SRS, št. 30/86, 20/88 – popr.) ureja samo postopek za ureditev meje, kadar je le-ta sporna, ne pa postopek za obnovitev meje, ko le-ta ni sporna ali pa je že bila pred tem urejena v mejnem ugotovitvenem postopku, je jasno povedala sodna praksa šele leta 1998 (VSL sklep II Cp 231/98 z dne 11. 3. 1998).

Danes ni več sporno, da je obnova meje možna le v upravnem postopku in da se samo sporne meje rešujejo v sodnem postopku.⁵⁶ Če je meja med parcelama urejena bodisi sodno bodisi na

⁵² Povzeto po T. Frantar, STVARNO PRAVO (1993), str. 467, 468.

⁵³ Povzeto po T. Frantar, STVARNO PRAVO (1993), str. 466.

⁵⁴ Glej T. Frantar, STVARNO PRAVO (1993), str. 465-468.

⁵⁵ Povzeto po M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 379. Glej tudi T. Frantar, STVARNO PRAVO (1993), str. 465-468.

⁵⁶ Tako tudi VSL sklep II Cp 231/98, z dne 11. 3. 1998 in VSL sklep I Cp 2060/2001, z dne 29. 10. 2002. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

podlagi soglasja lastnikov v mejnem ugotovitvenem postopku, ni mogoče govoriti več o spornosti meje. Če kateri od mejašev uniči, poškoduje ali premesti mejna znamenja, je proti njemu mogoča tožba z ustreznim dajatvenim zahtevkom, s katero se zahteva sodbo, da je toženec dolžan pristojni geodetski službi dovoliti ponovno vkopanje mejnika ali mejnikov.⁵⁷

Tudi glede na danes veljavno določbo prvega odstavka 167. člena ZNP-1, ki pravi, da sodišče uredi mejo med nepremičninami, če je ta sporna, lahko sklepamo, da pride tudi danes sodni postopek za ureditev meje v poštev samo, če je meja sporna. Tudi danes veljavni ZEN ne šteje sodelovanja nasprotne stranke za odločilnega, postopek se namreč lahko spelje do konca tudi s sodelovanjem le tiste stranke, ki je postopek začela, bistveno je le, da so bile vse stranke postopka pravilno vabljeni na mejno obravnavo, zato tudi ne velja več, da se upravni postopek ureditve meje ne more urediti brez navzočnosti mejašev.

Če meja ni sporna, mora sodišče predlog za ureditev meje v nepravdnem postopku zavreči, stranke pa takšno mejo urediti v upravnem postopku po določbah ZEN.⁵⁸ Meja se šteje za sporno tudi v primeru, ko med mejaši sicer ni spora o samem poteku meje, vendar pa je ta drugačen od poteka meje po podatkih zemljiškega katastra.⁵⁹ ⁶⁰ Iz tega vidika je tudi pomembna zahteva 169. člena ZNP-1 po obrazložitvi razlogov, zaradi katerih se predlaga ureditev meje v sodnem postopku, da se sodnik lahko orientira, kaj stranke želijo doseči s predlogom za ureditev meje ter ali je nepravdni sodni postopek primeren način za reševanje njihovih težav.

⁵⁷ Povzeto po A. Božič Penko, Ureditev meje, v: Pravsodni Bilten, 3/2001 (2001), str. 211, 212 in VSL sklep I Cp 2420/93, z dne 06. 01. 1994 (Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si).

⁵⁸ Glej VSL sklep II Cp 231/98, z dne 11.03.1998 (Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si). Isto govori VSK sklep I Cp 728/2006, z dne 24. 10. 2006 (Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si), s to razliko, da sodišče v tej sodbi zavrne predlog, iz katerega je izhajalo, da gre za neprepoznavnost meje, kar je lahko zavajajoče, ker če je meja nerazpoznavna, tako da mejašema potek meje ni znan, potem obnova ni mogoča in ni druge možnosti, kot da se meja uredi v sodnem postopku (pri čemer gre za popravo meje). Glede na skopo dejansko stanje v tej sodbi težko rečem, ali je sodišče ravnalo prav.

⁵⁹ Kovačević Vera, Ureditev meje v upravnem in sodnem nepravdnem postopku, v: Pravna praksa, št. 9 (2010), str. 22.

⁶⁰ ZEN namreč v postopku evidentiranja urejene meje ne dopušča evidentirati meje drugače kot po katastrskih podatkih.

b. Stranke pri sodnem urejanju meje

V teoriji in sodni praksi se zastavlja vprašanje, kdo je aktivno in pasivno legitimiran v mejnih sporih, če so legitimirani le lastniki nepremičnin ali pa so legitimirani tudi imetniki izvedenih stvarnih pravic in imetniki obligacijskih pravic.

Avstrijska sodna praksa in pravna teorija sta zavzeli stališče, da imetnik izvedene stvarne pravice in imetnik obligacijske pravice ne moreta biti aktivno legitimirana za sodno urejanje meje z utemeljitvijo, da lahko zaradi poteka nove meje pride do spremembe lastništva. Po avstrijski sodni praksi je torej aktivna legitimacija dana le lastniku, temu ustrezno pa se ravna tudi pasivna legitimacija. Po izrecni določbi nemškega BGB je aktivna legitimacija dana tudi posameznemu solastniku.⁶¹

Naša starejša teorija je zastopala stališče, da aktivno in pasivno legitimirana za spor nista le lastnika zemljišč, temveč so legitimirani tudi zakupniki, posestniki ali uporabniki.⁶² V tem primeru pravna moč sodne odločbe o nastalem sporu ni absolutna, ampak se nanaša le na udeležence v postopku, saj odločba velja *inter partes* in ne *erga omnes*. To pripelje do sklepa, da imata lastnika prizadetih parcel možnost, če nista bila udeleženca postopka, da lahko znova zahtevata ureditev meje ne glede na že obstoječo pravnomočno sodno odločbo.⁶³

Naša novejša teorija zastopa nekoliko drugačno stališče: v (prejšnjem) Zakonu o nepravdnem postopku (v nadaljevanju: ZNP)⁶⁴ ne obstoji izrecna podlaga za razširjeno aktivno in pasivno legitimacijo za nelastniške posestnike oziroma imetnike izvedenih stvarnih pravic ter imetnike obligacijskih pravic.⁶⁵ Teoretiki so tudi zavzeli stališče, da je za mejne spore potrebno zavrniti uporabo 74. člena SPZ, ki določa, da se v poglavju sosedskega prava določbe, ki se nanašajo na lastnika, smiselno uporabljajo tudi za neposrednega posestnika. Citirana določba je po njihovem mnenju primerna predvsem za imisijsko varstvo, medtem ko

⁶¹ Povzeto po M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNOPRAVNI ZAKONIK (SPZ) : S KOMENTARJEM (2016), str. 494.

⁶² S pojmom uporabniki so bili mišljeni nekdanji uporabniki zemljišč v družbeni lastnini, ki so imeli na zemljiščih pravico uporabe.

⁶³ Povzeto po T. Frantar, STVARNO PRAVO (1993), str. 467.

⁶⁴ Uradni list SRS, št. 30/86, 20/88 – popr., Uradni list RS, št. 87/02 – SPZ, 131/03 – odl. US, 77/08 – ZDZdr, 10/17 – ZPP-E in 16/19 – ZNP-1.

⁶⁵ ZNP je v 132. členu določal, da se postopek za ureditev meje začne na predlog, ki mora vsebovati zemljiškoknjžne podatke o zemljiščih, med katerimi je meja sporna, ime in priimek ter prebivališče lastnikov oziroma uporabnikov zemljišč, med katerimi je meja sporna, in razloge, zaradi katerih se predlaga ureditev meje v sodnem postopku. Določba je omenjala le lastnike in uporabnike, pri čemer je ciljala na nekdanje uporabnike zemljišč v družbeni lastnini.

vzpostavitev nove meje med nelastnikoma (ne glede na subjektivne meje pravnomočnosti) preveč poseže v lastninsko pravico.⁶⁶

V nasprotju s starejšo teorijo novejša sodna praksa meni, da v primeru, ko je enkrat meja med parcelama sodno urejena, ni mogoče več govoriti o spornosti meje, zato po končanem postopku lastnika sosednjih nepremičnin ne bosta mogla znova začeti postopka za ureditev meje kot aktivno legitimirana za začetek postopka. ZNP ureja postopek za ureditev meje, če je ta sporna, torej je mogoče sodno urejeno mejo na novo urejati le, če se spremenijo razmere (na primer po pravnomočnosti sklepa en mejaš priposestvuje pas ob meji).⁶⁷ Če se razmere ne spremenijo, to ni nov mejni spor, ampak poskus oživitve spora, ki je bil že pravnomočno končan. Tak predlog je zato nedovoljen (načelo ne bis in idem) in ga je sodišče dolžno zavreči.⁶⁸ Posledično bo obveljal potek meje, kot je bil določen v prvem sklepu sodišča, prav tako pa menim, da ni možno, da bi glede iste meje potekal nov sodni postopek med različnima strankama (npr. med novimi lastniki), kar bo pojasnjeno v nadaljevanju.

Današnja sodna praksa zavzema stališče, da gre pri zemljiškoknjižnih solastnikih nepremičnin, katerih mejo se ureja, za enotne sospornike⁶⁹ oz. za nujne sospornike⁷⁰, v vsakem primeru pa se učinki pravnomočne sodbe raztezajo tudi na pravne naslednike strank in jih zavezujejo.⁷¹ Bistvo enotnih in nujnih sospornikov je v tem, da je mogoče po zakonu ali po naravi pravnega razmerja rešiti samo na enak način za vse sospornike, zato se ti štejejo za enotno pravdno stranko.⁷² Nujno sosporništvo je posebna vrsta enotnega sosporništva. Pri obeh je izključena izdaja različnih sodb, vendar je le pri nujnem sosporništvu potrebna enotna skupna tožba. Nujni sosporniki so v materialnem pravu v takšni medsebojni zvezi, da lahko le vsi skupaj upravljajo in razpolagajo s pravicami. Iz te skupne pravice upravljanja in razpolaganja izhaja zakonita nujnost, da lahko le vsi upravičenci skupaj tožijo in so vsi zavezanci skupaj toženi. Ustaljeno sodišče sodne prakse je, da ni mogoče odreči pravnega varstva enemu izmed udeležencev materialnopravnega razmerja, ki nastopa v pravdi na

⁶⁶ M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNOPRAVNI ZAKONIK (SPZ) : S KOMENTARJEM (2016), str. 494,495.

⁶⁷ Povzeto po VSL sklep I Cp 3023/2013, z dne 05. 2. 2014. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si. Ta sodna praksa je sicer še iz časa ZNP, vendar novi ZNP-1 isto pravi, da sodišče v postopku za ureditev meje uredi mejo med nepremičnina, če je ta sporna, zato je še vedno aktualna.

⁶⁸ VSL sklep II Cp 1880/2000, z dne 7. 11. 2001. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

⁶⁹ VSK sklep I Cp 605/2005, z dne 25. 4. 2006. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

⁷⁰ VSL sklep I Cp 235/2016, z dne 30. 3. 2016 in VSL Sklep I Cp 888/2018, z dne 12. 09. 2018. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

⁷¹ VSL Sklep II Cp 391/2017, z dne 05. 7. 2017. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

⁷² Glej 196. člen ZPP.

aktivni strani, če so drugi pasivni.⁷³ Vendar bo narava pravnega razmerja v takih primerih narekovala, da bodo tisti, ki nočejo nastopati kot tožniki, kot toženci zajeti na pasivni strani. Če tožnik toži le nekatere nujne sospornike, ne pa vseh, toži napačno stranko in je podano pomanjkanje pasivne legitimacije. Ker je stvarna legitimacija del tožbenega temelja, se bo tožbeni zahtevek moral zavrniti kot neutemeljen.⁷⁴

Ker gre pri mejnem sporu v svojem bistvu za lastninski spor (ureditev meje pomeni tudi ureditev prostorskega obsega pravne oblasti lastnika) in imajo solastniki na obmejnem zemljišču (na meji) le idealni delež menim, da lahko s tem zemljiščem po naravi stvari razpolagajo le skupaj, torej so nujni sosporniki in veljajo za njih zgoraj navedena pravila.

Prejšnji ZNP je v 132. členu določal, da mora predlog postopka za ureditev mej vsebovati ime in priimek ter prebivališče lastnikov oziroma uporabnikov zemljišč,⁷⁵ medtem ko ZNP-1 tega več ne določa (določa pa, da je nasprotni udeleženec zemljiškoknjižni lastnik nepremičnine, glede katere je meja sporna). Osebe, ki jih mora predlagatelj zajeti s predlogom za ureditev meje (in jim s tem dati položaj formalnih udeležencev), so bile torej v ZNP izrecno določene. Ne glede na takšno izrecno določbo v zakonu je, če sprejmemo stališče, da so solastniki nujni sosporniki pri ureditvi meje, v vsakem primeru potrebno, da so solastniki v predlogu zajeti kot formalni udeleženci (196. člen v zvezi z 42. členom ZNP-1). Če tega predlagatelj postopka ne navede, se ga mora v skladu z 108. členom ZPP-E v zvezi z 42. členom ZNP-1 pozvati na dopolnitev vloge in določiti rok za popravilo predloga. Če v roku predlog ni popravljen tako, da je primeren za obravnavo, se ga zavrže.⁷⁶

Glede vprašanja, ali so v postopku ureditve meje legitimirani tudi imetniki izvedenih stvarnih pravic in imetniki obligacijskih pravic, je nastala drugačna situacija, ker smo v letu 2019 sprejeli nov Zakon o nepravdnem postopku, ki v prvem odstavku 168. člena določa, da se postopek za ureditev meje začne na predlog zemljiškoknjižnega lastnika ali v zemljiško knjigo vpisanega imetnika stavbne pravice ali užitka. V drugem odstavku 168. člena istega zakona je določeno, da je nasprotni udeleženec (samo) zemljiškoknjižni lastnik nepremičnine,

⁷³ Tudi sodna praksa, ki se zavzema za to, da so solastniki nepremičnin, katerih mejo se ureja nujni sosporniki, je solastnikom priznala aktivno legitimacijo za vložitev predloga za ureditev meje z utemeljitvijo, da nujnega sosporništva na aktivni strani ni, saj ni mogoče odreči pravnega varstva enemu izmed udeležencev v pravni skupnosti, če so drugi pasivni. Glej VSL sklep I Cp 246/2012, z dne 09. 02. 2012 (Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si).

⁷⁴ Povzeto po L.Ude et al., PRAVDNI POSTOPEK S KOMENTARJEM (2005), 2. knjiga, str. 256, 257.

⁷⁵ S pojmom uporabniki so bili mišljeni nekdanji uporabniki zemljišč v družbeni lastnini, ki so imeli na zemljiščih pravico uporabe.

⁷⁶ Tako tudi VSL sklep I Cp 235/2016, z dne 30. 3. 2016. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

glede katere meja je sporna. ZNP-1 je torej natančno opredelil, kdo je aktivno in pasivno legitimiran, ter hkrati razširil aktivno legitimacijo glede na ZNP, ki po stališču novejšje teorije ni dovoljeval razširitve aktivne legitimacije. Na pasivni strani pa ZNP-1 omejuje pasivno legitimacijo na lastnika nepremičnine.⁷⁷ Menim, da je zakon s tem zaprl krog udeležencev v postopku in ga ni moč razširjati na druge imetnike izvedenih stvarnih pravic ali imetnike obligacijskih pravic npr. na zakupnike.

Kot že rečeno, je imel prejšnji ZNP v 132. členu izrecno navedeno, da mora predlog za začetek postopka za ureditev meje vsebovati tudi ime in priimek ter prebivališče lastnikov, glede katerih je meja sporna, in jim s tem dati položaj formalnih udeležencev. Subjektivne meje pravnomočnosti odločbe, ki jo sodišče izda v nepravdnem postopku, se praviloma raztezajo le na formalne udeležence postopka in jih sklep izrecno zajema. Če (so)lastnik ni formalni udeleženec in ga sodišče kot materialnega udeleženca o postopku obvesti in mu omogoči, da v njem sodeluje, ta pa udeležbe ne prijavi in zato ne postane formalni udeleženec, kot materialni udeleženec na izdano odločbo ni vezan.⁷⁸ Glede na to, da se sporna meja lahko po naravi stvari lahko reši mejo le za vse (so)lastnike nepremičnin, glede katerih je meja sporna, oziroma za v zemljiško knjigo vpisane imetnike stavbne pravice ali užitka, ki jim zakon daje aktivno legitimacijo, enako ni sprejemljiva rešitev, da bi (so)lastniki lahko bili le materialni udeleženci, ki na odločbo sodišča ne bi bili vezani in bi se postopki lahko ponavljali v nedogled, zato jih je treba vselej navesti kot formalne udeležence (če niso navedeni, mora sodišče zahtevo zavreči).

V skladu z zgoraj napisanim menim, da je potrebno 168. člen ZNP-1 razlagati na način, da kadar poda predlog za začetek postopka ureditve meje v zemljiško knjigo vpisan imetnik stavbne pravice ali užitka, mora ob upoštevanju nujnega sosporništva kot nasprotne udeležence navesti vse zemljiškoknjizne lastnike nepremičnin, glede katerih je meja sporna, torej tudi tiste, na čigar nepremičnini ima v zemljiško knjigo vpisan imetnik stavbne pravice ali užitka stavbno pravico ali užitek. V nasprotnem primeru bi prišli v pravno nevzdržno situacijo, ko bi lahko v zemljiško knjigo vpisan imetnik stavbne pravice ali užitka samostojno urejal mejo nepremičnine, na kateri ima stavbno pravico ali užitek. Na ta način bi preveč posegel v lastninsko pravico lastnikov nepremičnine, na kateri ima v zemljiško knjigo vpisan

⁷⁷ Menim, da lahko v zemljiško knjigo vpisan imetnik stavbne pravice ali užitka vseeno prijavi svojo udeležbo kot materialni udeleženec, saj ima pravni interes za izid postopka (kjer bo meja – do tam bo lahko izvrševal pravno oblast).

⁷⁸ VSL sklep I Cp 235/2016, z dne 30. 3. 2016. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

imetnik stavbne pravice ali užitka stavbno pravico ali užitek, saj bi lahko na tak način spreminjal kvadraturu in obliko nepremičnine (torej dejansko razpolagal z nepremičnino), prav tako sklep ali sklenjena sodna poravnava lastniku sosednje nepremičnine ne bi ponudila avtoritativne in dokončne ureditve medsebojnih razmerij, s tem pa ne pravne varnosti, če bi sklep oz. sodna poravnava učinkovala samo med njim in v zemljiško knjigo vpisanim imetnikom stavbne pravice ali užitka, ne pa tudi med lastnikoma sosednjih nepremičnin.

c. Vsebina predloga za ureditev meje

Nepravdni postopek za ureditev meje se začne na predlog zemljiškoknjižnega lastnika ali v zemljiško knjigo vpisanega imetnika stavbne pravice ali užitka. Nasprotni udeleženec je zemljiškoknjižni lastnik nepremičnine, glede katere je meja sporna.⁷⁹ V skladu z drugim odstavkom ZNP-1 sodišče v tem postopku nima pooblastila, da bi začelo postopek po uradni dolžnosti.

Krajevno pristojno je sodišče, na območju katerega leži nepremičnina. Če leži nepremičnina na območju več sodišč, je krajevno pristojno vsako od teh sodišč, torej lahko predlagatelj izbira krajevno pristojnost.⁸⁰

Predlog za začetek postopka mora vsebovati zemljiškoknjižne podatke o nepremičninah, med katerimi se predlaga ureditev meje, in razloge, zaradi katerih se predlaga ureditev meje v sodnem postopku.⁸¹ Navedba razlogov, zaradi katerih se predlaga ureditev meje v postopku, je pomembna iz razloga, da lahko sodišče razlikuje med postopkom o ureditvi meje in drugimi (podobnimi) postopki, npr. spor zaradi motenja posesti, ki se vodi v pravnem postopku, in da sodišče lahko presodi, da gre za spor o meji, ne pa za obnovo meje. Če predlog teh razlogov ne vsebuje, se predlagatelja v skladu z 108. členom Zakona o pravnem postopku pozove na dopolnitev.

Čeprav je od vrednosti spornega mejnega prostora odvisna pristojnost pravnega sodišča,⁸² ZNP-1 ne določa, da bi predlagatelj moral navesti vrednost sporne mejne površine v

⁷⁹ 167. člen ZNP-1.

⁸⁰ 12. člen ZNP-1.

⁸¹ 169. člen ZNP-1.

⁸² Če vrednost spornega mejnega prostora presega dvakratno vrednost za določitev spora majhne vrednosti, predlagatelj in oseba, proti kateri je predlog vložen, pa ne soglašata, da se uredi meja na podlagi močnejše pravice, lahko vsak izmed njiju uveljavlja močnejšo pravico v pravnem postopku v treh mesecih po pravnomočnosti sklepa o ureditvi meje (78. člen SPZ).

predlogu, ampak sodišče to samo ugotovi v sklepu o ureditvi meje v skladu z 171. členom ZNP-1.

d. Vloga izvedenca v postopku

Izvedenec geodetske stroke sodeluje na naroku, kjer predloži potrebne podatke za zapisnik in kot del zapisnika izdela skico, ki jo sodišče obravnava z udeleženci. Izvedenec nato izdela elaborat, ki vsebuje prikaz meje, kot jo je sodišče določilo na kraju samem ali o kateri je bila sklenjena sodna poravnava, tako da je razviden tudi sporni mejni prostor. Elaborat postane sestavni del sklepa, s katerim sodišče uredi mejo.⁸³

Sodelovanje izvedenca v tem postopku je nenadomestljivo, saj se v skladu z 8. členom ZEN spremembe evidentirajo v zemljiškem katastru na podlagi sodnih postopkov samo po pravnomočni sodni odločbi ali sodni poravnavi, kateri mora biti priložen elaborat za evidentiranje sprememb v zemljiškem katastru ali katastru stavb, ki ga med sodnim postopkom izdela sodni izvedenec geodetske stroke. Ker sodišče v nepravdnem postopku ne more izdati pravnomočne sodne odločbe oz. potrditi sodne poravnave brez sodelovanja izvedenca, mora sodišče predlagatelju naložiti strošek predujma. Če predlagatelj v roku, ki ga postavi sodišče, ne založi predujma, se šteje, da je predlog umaknil.⁸⁴

e. Razlikovanje med sporom za ureditev meje in lastninskim sporom in njun vzporedni potek

V naši ureditvi se meja ureja v nepravdnem postopku primarno po kriteriju močnejše pravice, pri katerem gre za ugotavljanje lastninske pravice ali publicijanske (bonitarne) lastnine. Kadar sodišče odloča po tem kriteriju, je lahko sporno, ali gre pri zatrjevanju močnejše pravice za lastninski zahtevek, in ne za mejni spor (čeprav je tudi mejni spor spor o lastninski pravici na zemljiščih). V teoriji je sprejeto stališče, da je sodišče dolžno, ko proučuje predlog za ureditev meje, ugotoviti, ali gre morda za lastninski zahtevek za izročitev določenega zemljišča in ne za mejni spor.⁸⁵ Temu sledi zakonodaja, saj 169. člen ZNP-1 določa, da mora predlog vsebovati razloge, zaradi katerih se predlaga ureditev meje v sodnem postopku. V

⁸³ 170., 171. člen ZNP-1.

⁸⁴ Glej 41. člen ZNP-1.

⁸⁵ Povzeto po M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNOPRAVNI ZAKONIK (SPZ) : S KOMENTARJEM (2016), str. 497.

teoriji srečamo tudi (osamljeno) stališče, da mora biti prizadeti stranki prepuščeno, ali se bo za ureditev meje odločila sprožiti mejni spor ali pa lastninsko pravdo.⁸⁶ Kadar pravno sodišče ugotovi, da bi bilo treba opraviti postopek po pravilih nepravdnega postopka, ker gre za mejni spor, ustavi s sklepom pravdni postopek, če še ni izdana odločba o glavni stvari. Po pravnomočnosti sklepa se postopek nadaljuje po pravilih nepravdnega postopka pred pristojnim sodiščem. Dejanja, ki jih je opravilo pravno sodišče, ter izdane odločbe niso brez veljave samo zaradi tega, ker so bila opravljene oziroma izdane v pravnem postopku.⁸⁷ Če nepravdo sodišče ugotovi, da bi bilo treba postopek opraviti po pravilih pravnega postopka, ker gre za lastninskopravni spor, s sklepom ustavi nepravdni postopek, če še ni bila izdana odločba o glavni stvari. Po pravnomočnosti tega sklepa se postopek nadaljuje po pravilih pravnega postopka pred pristojnim sodiščem. Če je bilo v nepravdnem postopku odločeno o stvari, ki bi se morala reševati po pravilih pravnega postopka, je tako odločbo mogoče izpodbijati s pravnimi sredstvi (v skladu z zakonom, ki ureja pravdni postopek) iz tega razloga samo, če je sodišče v nepravdnem postopku zagrešilo katero od bistvenih kršitev določb pravnega postopka.⁸⁸

Sodna praksa poudarja, da je sodna meja sporna takrat, ko vsaka od strank zatrjuje različen potek mejne črte. Če potek meje (mejne črte) ni sporen, ampak je sporno lastništvo na delu zemljišča, gre za lastninski spor.⁸⁹ Mejni spor je spor o poteku meje oziroma spor, v katerem mejaša zatrujeta vsak svojo, med seboj različno mejo, tako da nastane nek vmesni prostor.⁹⁰ Kadar predlagatelj v mejnem sporu pravice do spornega zemljišča ne uveljavlja na podlagi močnejše pravice (t. j. prvi materialnopravni kriterij za reševanje spora), se vprašanje, ali gre za mejni spor (ureditev meje v nepravdnem postopku) ali za spor o lastništvu nepremičnine (klasični lastninski spor, o katerem se odloča po pravilih pravnega postopka), sploh ne pojavi (torej če gre za odločanje po drugih dveh materialnopravnih kriterijih: zadnja mirna posest in pravična ocena).⁹¹

⁸⁶ G. Kobler, Varstvo lastninske pravice v mejnem sporu, v: podjetje in delo, 7 (1995), str. 960-964.

⁸⁷ 21. člen Zakona o pravnem postopku.

⁸⁸ 19. člen ZNP-1.

⁸⁹ VSL sklep I Cp 2181/2011, z dne 21. 3. 2012. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

⁹⁰ VSL sklep I Cp 1377/2015, z dne 26. 8. 2015. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

⁹¹ VSL sklep I Cp 928/2010, z dne 12. 5. 2010. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

Naša praksa stoji na stališču, da velikost spornega vmesnega prostora ne predstavlja merila za presojo, ali gre za mejni ali lastninski spor,⁹² medtem ko teorija pravi, da je velikost spornega mejnega prostora tudi merilo razlikovanja med mejnim sporom in lastninskim sporom, vendar ni izključno merilo.⁹³ Tudi vrednost spornega vmesnega prostora sodna praksa ne priznava kot merila za presojo.⁹⁴

Starejša sodna praksa je sprejela stališče, da lahko vzporedno tečeta postopek za ureditev meje in postopek zaradi ugotovitve lastninske pravice na sporni mejni površini.⁹⁵ Pri tem je treba pripomniti, da je potemtakem pravdno sodišče vezano na pravnomočno odločitev nepravdnega sodišča v postopku za določitev meje in vice versa.⁹⁶ Ko bo v enem postopku sprejeta pravnomočna odločitev, bo sodišče (nepravdno ali pravdno) v drugem postopku nanjo vezano in bo ta odločitev odločilno vplivala na drug postopek.

f. Razlikovanje med sporom za ureditev meje in postopkom zaradi motenja posesti in njun vzporedni potek

Postopek zaradi motenja posesti je namenjen varovanju dejanske oblasti nad stvarjo, pri čemer se ne upoštevata pravica do posesti in dobrovernost posestnika. Sodno varstvo se daje glede na zadnje stanje posesti in nastalo motenje⁹⁷. Pri tem postopku gre za posesorni spor. Njegovo nasprotje je petitorni spor, v katerem se razpravlja o pravici do posesti (postopek za ureditev meje je primer petitornega spora).

V nepravdnem postopku ureditve meje lahko sodišče odloča na podlagi kriterija zadnje mirne posesti, kar je tudi v postopku zaradi motenja posesti odločilen kriterij, vendar to ne pomeni, da se postopka med sabo izključujeta. Po naravi sta ta dva postopka različna: postopek za ureditev meje je usmerjen petitorno (na ureditev meje), drugi pa posesorno (cilj je zavarovati zadnjo mirno posest). To pomeni, da lahko tečeta vzporedno (tudi po stališču avstrijske sodne prakse lahko tečeta vzporedno⁹⁸). Kljub temu se lahko vseeno zgodi, da se v postopku zaradi

⁹² Tako VSL sklep I Cp 2181/2011, z dne 21. 3. 2012 in VSL sklep I Cp 2092/2015, z dne 09. 09. 2015. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

⁹³ Glej M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNOPRAVNI ZAKONIK (SPZ) : S KOMENTARJEM (2016), str. 498.

⁹⁴ VSL sklep I Cp 3043/2009, z dne 26. 10. 2006. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

⁹⁵ T. Frantar, STVARNO PRAVO (1993), str. 483.

⁹⁶ Sodba II Ips 568/2000, z dne 15. 2. 2001. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

⁹⁷ Glej 33. člen SPZ.

⁹⁸ Povzeto po M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 131.

motenja posesti ugotovi, da je bolj smotrno ustaviti ta postopek in postopek nadaljevati po pravih nepravdnega postopka zaradi ureditve meje, ker se izkaže, da je bistvo problema v neurejenosti meje med zemljišči strank in je zato bolj smotrno urediti mejo v nepravdnem postopku, kot pa nadaljevati postopek zaradi motenja posesti.⁹⁹

Kadar imamo opravka z vzporednim tekom teh postopkov, je potrebno upoštevati pravilo *petitorium absorbet possessorium*. Gre za pravilo, ki izhaja iz prioritete pravnomočno končanih postopkov. Če je ob vzporednem postopku petitorne in posesorne pravde prišlo prej do pravnomočne odločitve v petitorni pravdi, ima prednost pravica in ne zadnje stanje posesti. Če pa je posesorni spor pravnomočno končan pred petitornim, pa ima prednost zadnje stanje posesti.¹⁰⁰ Če bi postopek za ureditev meje in postopek zaradi motenja posesti tekla vzporedno in bi se nepravdni postopek pravnomočno končal pred posestnim ter bi bila meja določena v škodo tožnika iz posestne pravde, bi to pomenilo, da je potrebno v skladu s pravilom *petitorium absorbet possessorium* zavriniti tožbeni zahtevek zaradi motenja posesti.

g. Vprašanje poteka meje kot predhodno vprašanje v pravnem postopku

Zakon o pravnem postopku določa predhodno vprašanje v 13. členu. V prvem odstavku 13. člena je določeno, da kadar je odločba sodišča odvisna od predhodne rešitve vprašanja ali obstaja kakšna pravica ali pravno razmerje (predhodno vprašanje), pa o njem še ni odločilo sodišče ali kakšen drug pristojen organ, lahko sodišče samo reši to vprašanje, če ni s posebnimi predpisi drugače določeno. V drugem odstavku tega člena je določeno, da ima rešitev predhodnega vprašanja pravni učinek samo v pravdi, v kateri je bilo vprašanje rešeno.

Glede vprašanja, ali potek meje predstavlja predhodno vprašanje v pravdi ali ne, nam je sodna praksa v preteklosti dajala različne odgovore. Višje sodišče v Ljubljani v enem izmed judikatov pravi: »Ureditev meje je dejansko vprašanje, ne pa vprašanje, ali obstaja kakšna pravica ali pravno razmerje, torej ne gre za predhodno vprašanje. Pravnega postopka zato ni dopustno prekiniti z napotitvijo stranke, da predlaga ureditev meje v nepravdnem postopku.»¹⁰¹

⁹⁹ Glej VSL sklep I Cp 1138/98, z dne 10. 11. 1999. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹⁰⁰ M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 131.

¹⁰¹ VSL sklep II Cp 1935/99, 2. 12. 1999. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

Danes je v sodni praksi ustaljeno, da predstavlja potek meje predhodno vprašanje.¹⁰² Tudi teorija se je izrekla, da potek meje ne more biti le dejstvo, ki spada v okvir ugotavljanja dejanskega stanja. Pravna oblast lastnika parcele, ki je objekt lastninske pravice, sega do meje te parcele, kjer se dotika pravne oblasti lastnika druge parcele. To pomeni, da gre pri vprašanju poteka meje za pravno razmerje med lastnikoma skupaj ležečih parcel, posledično pa gre za predhodno vprašanje po 13. členu ZPP. Dejansko vprašanje predstavlja le potek meje v naravi.¹⁰³

Kadar se v pravdi postavi vprašanje poteka meje, ima sodišče možnost, da samo odloči o predhodnem vprašanju ali pa prekine postopek, če sklene, da ne bo samo reševalo vprašanja (1. točka 1. odstavka 206. člena). Če bo sodišče samo reševalo potek meje, potem bo mejo samo ugotovilo, ne pa določilo. Zato bo postopek za ureditev meje možen tudi kasneje, po pravnomočnosti odločbe pravnega sodišča.¹⁰⁴ Pri varstvu lastninske pravice pravno sodišče mejo med zemljiščema v predhodnem vprašanju le ugotavlja in ne ureja in zato ne more uporabiti materialnopravnega kriterija zadnje mirne posesti, kot tudi ne materialnopravnega kriterija pravične ocene, ampak lahko ugotavlja potek meje na podlagi materialnopravnega kriterija močnejše pravice.¹⁰⁵ Menim, da tudi ni možen vmesni ugotovitveni zahtevek, ker za ureditev meje pride pravdni postopek v poštev le izjemoma, saj se primarno ureditev meje rešuje v nepravdnem postopku, z vmesnim ugotovitvenim zahtevkom pa bi nepravdni postopek zaobšli.¹⁰⁶ Glede na naravo spora sodišču ni potrebno ugotavljati celotne med strankama sporne meje, ampak lahko ugotovi tudi le potek meje na enem delu.¹⁰⁷

Če se sodišče odloči, da postopek prekine in napoti stranke na urejanje meje v nepravdni postopek, bo pravno sodišče vezano na pravnomočno odločbo nepravdnega sodišča. V nepravdnem postopku za ureditev mej sodišče o meji odloči kot o glavnem vprašanju, pri čemer z oblikovalnim sklepom uredi pravno razmerje med mejaši.¹⁰⁸ Takšna rešitev bo

¹⁰² Sklep II DoR 387/2013, z dne 6. 2. 2014. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹⁰³ Povzeto po L.Ude et al., PRAVDNI POSTOPEK : S KOMENTARJEM (2005), str. 126, 127.

¹⁰⁴ M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 385.

¹⁰⁵ VSL sklep I Cp 3991/2009, z dne 24. 02. 2010. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹⁰⁶ Tretji odstavek 181. člena ZPP zahteva za odločanje o vmesnem ugotovitvenem zahtevku, da je pravno sodišče stvarno pristojno odločati o takšnem zahtevku, in da je za odločanje o tem zahtevku predpisana ista vrsta postopka. Pravdni postopek pri ureditvi meje pride v poštev samo izjemoma, kadar vrednost spornega mejnega prostora presega dvakratno vrednost za določitev spora majhne vrednosti, predlagatelj in oseba, proti kateri je predlog vložen, pa ne soglašata, da se uredi meja na podlagi močnejše pravice. V tem primeru lahko vsak izmed njiju uveljavlja močnejšo pravico v pravdnem postopku v treh mesecih po pravnomočnosti sklepa o ureditvi meje (77. člen SPZ), torej po končanem nepravdnem postopku.

¹⁰⁷ Sodba II Ips 845/94, z dne 1. 6. 1995. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹⁰⁸ L.Ude et al., PRAVDNI POSTOPEK : S KOMENTARJEM (2005), str. 127.

trdnejša, predvsem pa boljša, kadar so spori glede poteka meje med lastnikoma skupaj ležečih nepremičnin pogosti, prav tako bo sodišče v nepravdnem postopku lahko uporabilo še druge materialnopravne kriterije za odločanje, ne samo kriterija močnejše pravice.

h. Kriteriji za reševanje mejnega spora

Materialnopravne kriterije za reševanje mejnega spora določa SPZ v 77. členu, pri čemer je določen kogentni (prisilni) vrstni red oz. hierarhija odločanja. Sodišče uredi sporno mejo primarno na podlagi močnejše pravice, in šele kadar pogoji za odločanje na podlagi močnejše pravice niso podani, se meja (lahko) uredi po zadnji mirni posesti oziroma po pravični oceni sodišča, če se tudi zadnja mirna posest ne da ugotoviti.¹⁰⁹

Posebnosti so v urejanju meje med javnim dobrim in zemljiščem, ki to ni. Javno dobro je stvar, ki jo v skladu z njenim namenom ob enakih pogojih lahko uporablja vsakdo (19. čl. stvarnopravnega zakonika). V sodni praksi se je izoblikovalo enotno stališče, da je mogoče mejo med javnim dobrom in zemljiščem, ki to ni, določiti le po kriteriju močnejše pravice (možnost priposestevanja javnega dobra je zakonsko izvzeta¹¹⁰), pri čemer je treba urediti mejo po stanju, kot ga izkazuje kataster. Izjeme od tega pravila so mogoče le v primeru napake ali pomanjkljivosti v katastru, kar pa je treba posebej ugotoviti. V primeru, ko meje med javnim dobrom in zemljiščem v zasebni lasti zaradi napak ali pomanjkljivosti v katastru ni mogoče določiti po stanju, kot ga izkazuje kataster, je treba mejo določiti po obstoječem dejanskem stanju znotraj pasu možnega poteka katastrske meje, torej tako, kot dejansko poteka v naravi.¹¹¹ Če bi dopustili, da sodišče pri urejanju meje med zemljiščem, ki je javno dobro in zemljiščem, ki to ni, uporabi kriterij zadnje mirne posesti ali pravične ocene, bi pomenilo, da sodišče mejo samo določi in ne ugotovi (kot pri kriteriju močnejše pravice), pri čemer bi sodišče s takšnim sklepom lahko poseglo na območje zemljišča, ki je javno dobro, in s spremembo meje doseglo, da zasebni lastnik zemljišča z odločbo sodišča pridobi del zemljišča, ki je javno dobro, s tem pa bi sodišče zaobšlo lastnost javnega dobrega kot stvari, ki praviloma ni v pravnem prometu.

¹⁰⁹ VSC sklep Cp 614/99, z dne 4. 11. 1999. Tako tudi VSL sklep I Cp 745/99, z dne 06.10.1999, VSM sklep I Cp 1443/2014, z dne 08.04.2015 in VSM sklep I Cp 348/2013, z dne 27. 06. 2013. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹¹⁰ Glej VSM Sklep I cp 488/2017, z dne 8. 8. 2017.

¹¹¹ Glej VSL sklep II Cp 139/2011, z dne 2. 3. 2011, VSL Sklep I Cp 2084/2018, z dne 6. 3. 2019, Glej VSM Sklep I cp 488/2017, z dne 8. 8. 2017 in VSL sklep I Cp 2502/2009, z dne 14. 10. 2009. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

a. Močnejša pravica

Sodišče uredi mejo (primarno) na podlagi močnejše pravice.¹¹² Močnejšo pravico predstavlja lastninska pravica ali bonitarna lastnina na določenem spornem zemljišču, zato je potrebno za zaključek o močnejši pravici ugotoviti, kako se močnejša pravica kaže. Največkrat je to lastninska pravica, za katero je potrebno ugotoviti, na katerega od pravno veljavnih načinov jo je udeleženec postopka pridobil (priposestevanje, dogovor med mejaši¹¹³) in navesti razloge za svoje zaključke.¹¹⁴ Sodišče mora tako najprej ugotoviti staro mejo, oprto na pravico mejašev, nato pa, ali se je premaknila in zakaj, oziroma ali za premik obstaja pravna podlaga ali pa je posledica samovoljnega ravnanja enega od mejašev.¹¹⁵

V (nepravdnem) postopku se domneva močnejša pravica po meji, ki je dokončno urejena v katastrskem postopku.¹¹⁶ Gre za izpodbojno domnevo, ki jo zainteresirani udeleženec lahko izpodbije in močnejšo pravico dokazuje tudi drugače. Dokazno in trditveno breme je tako preneseno na tistega udeleženca, ki to domnevo izpodbija.¹¹⁷ Stranke na svojih zemljiščih velikokrat ne bodo imele urejenih mej, zato ta domneva ne bo prišla vedno v poštev.

Če vrednost spornega mejnega prostora presega dvakratno vrednost za določitev spora majhne vrednosti (to je 4.000 EUR, upoštevajoč 1. odstavek 443. člena ZPP), lahko sodišče uredi mejo na podlagi močnejše pravice le, če predlagatelj in oseba, proti kateri je vložen predlog, s tem soglašata.¹¹⁸ Pri ugotavljanju vrednosti spornega prostora je potrebno upoštevati tržno vrednost zemljišča. Tržna vrednost je tista, ki je interesantna in zemljišče lastniku pomeni takšno premoženjsko vrednost, kolikor za njega lahko iztrži s prodajo, oziroma je to vredno na trgu.¹¹⁹

Če vrednost spornega mejnega prostora presega dvakratno vrednost za določitev spora majhne vrednosti, predlagatelj in oseba, proti kateri je predlog vložen, pa ne soglašata, da se uredi meja na podlagi močnejše pravice, lahko vsak izmed njiju uveljavlja močnejšo pravico

¹¹² 70./I. člen SPZ.

¹¹³ Glej T.Frantar, STVARNO PRAVO (1993), str. 481.

¹¹⁴ VSK sklep I Cp 272/2005, z dne 19. 4. 2006. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹¹⁵ VSM sklep I Cp 882/2008, z dne 23. 9. 2008. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹¹⁶ 77./I., II. člen SPZ.

¹¹⁷ VSL Sklep II Cp 393/2018, z dne 23. 5. 2018. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹¹⁸ 77./III. člen SPZ.

¹¹⁹ VSL sklep II Cp 2493/2009, z dne 26. 8. 2009. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

v pravnem postopku v prekluzivnem roku¹²⁰ treh mesecev po pravnomočnosti sklepa o ureditvi meje.¹²¹ Ta tožba ima naravo izrednega pravnega sredstva, ker lahko udeleženci kljub izdani odločbi v nepravdnem postopku uveljavljajo svoje pravice v pravdi.¹²² Sodba v pravdi namreč ne razveljavlja sklepa, temveč učinkuje kot močnejši pravni naslov.¹²³

Razlog drugačne ureditve, kadar mejni prostor presega dvakratno vrednost za določitev spora majhne vrednosti (torej 4.000 EUR) vidi sodna praksa v tem, da gre pri takšni vrednosti dejansko že za lastninski spor (ki se rešuje v pravnem postopku), zato se v nepravdnem postopku mejo uredi na podlagi močnejše pravice le ob soglasju vseh strank.¹²⁴ Če soglasja ni, sodišče uporabi preostala dva kriterija: zadnja mirna posest oz. podredno kriterij pravične ocene.

Nepravdni postopek se torej v vsakem primeru konča in sodišče v njem uredi mejo po drugih kriterijih. Imata pa stranki možnost sprožiti pravdo v treh mesecih po pravnomočnosti sklepa o ureditvi meje, če se s takšno ureditvijo meje ne strinjata. Pravda torej (lahko) sledi nepravdnemu postopku. V pravnem postopku zaradi uveljavljanja močnejše pravice, ki sledi pravnomočnemu sklepu o ureditvi meje po zadnji mirni posesti, pravnomočno sodišče ne more urejati meje po kriteriju zadnje mirne posesti ali kriteriju pravične ocene, ampak lahko uporabi le kriterij močnejše pravice. Če tožeča stranka ne dokaže močnejše pravice na spornem zemljišču, sodišče tožbeni zahtevek zavrne in meja med zemljišči strank poteka tako, kot je bila določena v nepravdnem postopku.¹²⁵

b. Zadnja mirna posest

Če močnejše pravice nihče od udeležencev ne dokaže, ali če ni podano soglasje v smislu tretjega odstavka 77. člena SPZ, sodišče uredi mejo po zadnji mirni posesti.¹²⁶ Zadnja mirna

¹²⁰ Glej sodno prakso v T.Frantar, STVARNO PRAVO (1993), str. 483 in D. Wedam-Lukić, A. Polajnar-Pavčnik, NEPRAVDNI POSTOPEK: ZAKON S KOMENTARJEM DRAGICE WEDAM-LUKIĆ IN ADE POLAJNAR-PAVČNIK (1991), str.97.

¹²¹ 78. člen SPZ.

¹²² Povzeto po D. Wedam-Lukić, A.Polajnar-Pavčnik, NEPRAVDNI POSTOPEK: ZAKON S KOMENTARJEM DRAGICE WEDAM-LUKIĆ IN ADE POLAJNAR-PAVČNIK (1991), str.39, 96.

¹²³ Rijavec, V., v Juhart, M., in drugi: STVARNOPRAVNI ZAKONIK S KOMENTARJEM (2004), str. 448.

¹²⁴ VSK sklep I Cp 279/2015, z dne 6. 7. 2015 (Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si). To stališče je zanimivo, glede na to, da sodna praksa načeloma ne priznava vrednosti kot merila za presojo ali gre za mejni ali lastninski spor.

¹²⁵ Glej VSL sklep I Cp 1524/93, z dne 9. 3. 1994. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹²⁶ 77/IV. člen SPZ.

posest v mejnem sporu ni istovetna s posestjo, ki se zahteva v posestnem sporu ali za priposestvovanje.

Značilnosti pravnega standarda zadnje mirne posesti lahko strnemo v naslednje ugotovitve:

1. Načeloma se ne zahteva dodatna kvalifikacija posesti, npr. da mora biti posest dobroverna ali lastniška.¹²⁷ ¹²⁸ To je logično, saj bi v primeru, da bi upoštevali ta dva kriterija, že šlo za ureditev meje na podlagi bonitarne lastnine, torej bi bila kriterija močnejše pravice in zadnje mirne posesti istovetna.
2. Nedvomno pa posest ne sme biti viciozna, torej posest, ki bi bila pridobljena s silo, na skrivaj ali z zlorabo zaupanja.¹²⁹ Takšni posesti pravo že nasploh ni naklonjeno nuditi varstva. Bistveno je izvajanje dejanske posesti na zemljišču brez nasprotovanja lastnika zemljišča.¹³⁰ Mirna posest je torej lahko le takšno stanje, ki sta ga oba mejaša videla, upoštevala in spoštovala.¹³¹ Če je enemu mejašu zaradi ravnanja drugega mejaša posest odvzeta, mora prikrajšani mejaš v mejnem sporu zatrjevati in dokazati, da takšnega spremenjenega posestnega stanja ni sprejel in dopuščal oz. se mu je opiral, pri čemer mora dokazati, na kakšen način je to naredil. Če tega ne stori, se šteje, da sta mejaša spremenjeno (novo) posestno stanje sprejela, in ob pogoju, da sta ga dlje časa upoštevala, je novi posestnik pridobil upravičenje do tega mejnega prostora, saj je on zdaj tisti, ki ima zadnjo mirno posest.¹³² Potrebno je dlje časa trajajoče obdobje, v katerem med mejašema ni bilo spora o meji.¹³³ Ta čas ni istoveten časovnemu obdobju, ki je potrebno za priposestvovanje.¹³⁴ Sodna praksa govori le o dlje časa trajajočem časovnem obdobju, pri čemer tega obdobja ne konkretizira podrobneje, torej ima sodišče v tem delu prosti preudarek.

¹²⁷ Glej in VSL sklep I Cp 2005/2016, z dne 14. 12. 2016 in VSC sklep Cp 620/2014, z dne 12. 2. 2015. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹²⁸ Srečamo tudi staro sodno prakso, ki pravi, da je potrebno upoštevati tudi dobrovernost posesti pri zadnji mirni posesti (glej VSL sklep I Cp 1476/93, z dne 13. 1. 1994 in VSM sklep I Cp 1811/2008, 17. 10. 2008, oboje dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.com). Tudi starejša teorija je zavzela stališče, da se upošteva dobrovernost posesti (glej D. Wedam-Lukić, A. Polajnar-Pavčnik, NEPRAVDNI POSTOPEK: ZAKON S KOMENTARJEM DRAGICE WEDAM-LUKIĆ IN ADE POLAJNAR-PAVČNIK (1991), str.96).

¹²⁹ Glej 33./II. člen SPZ, VSL sklep II Cp 918/2006, z dne 17. 5. 2006 in VSL Sklep II Cp 2160/2017, z dne 31. 1. 2018 (oboje dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si).

¹³⁰ Glej VSC sklep Cp 620/2014, z dne 12. 2. 2015. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹³¹ VSL sklep II Cp 918/2006, z dne 17. 5. 2006. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹³² VSL Sklep II Cp 2160/2017, z dne 31. 1. 2018. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹³³ VSL sklep I Cp 173/98, z dne 23. 9. 1998. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹³⁴ Čas za priposestvovanje (in tudi dobra vera) sta potrebna le pri kriteriju močnejše pravice. Glej VSC sklep Cp 620/2014, z dne 12. 2. 2015. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

c. Pravična ocena

Če se ne more ugotoviti zadnja mirna posest, sodišče uredi mejo tako, da sporni prostor razdeli po pravični oceni.¹³⁵ Naša teorija poudarja, da mora sodišče pri kriteriju pravične ocene upoštevati vse okoliščine primera ter stanje v naravi (zlasti naravno konfiguracijo terena). Sodna praksa temu sledi in pravi, da je pri urejanju meje po kriteriju pravične ocene potrebno upoštevati vse konkretne okoliščine primera in stanje v naravi, še posebej konfiguracijo terena, različno kulturo, različno vrednost posameznih delov spornega mejnega prostora, zanimivo tudi katastrske podatke, označbe v naravi itd. Pravična ocena pomeni, da sodišče upošteva interese udeležencev postopka tako, da je zagotovljeno načelo enakosti in pravičnosti.¹³⁶

V primeru, da za razdelitev ne najde drugega pravičnega merila, mora sporni prostor razdeliti na polovico.¹³⁷ Pri tem praksa poudarja, da razdelitev spornega mejnega prostora na polovico sama po sebi ne predstavlja uporabe kriterija pravične ocene, če ni jasno obrazloženo, kaj razdeljeni prostor v naravi predstavlja.¹³⁸

V sodni praksi najdemo tudi (osamljeno) nasprotno stališče, da je pravična ocena pravni standard, ki praviloma pomeni razpolovitev spornega mejnega prostora, in da bi izjeme prišle v poštev le, če bi drugačno razdelitev narekovale posebne okoliščine, kot na primer konfiguracija terena, različna kultura ali vrednost posameznih delov spornega prostora, dejstvo, da so na spornem prostoru objekti ipd.¹³⁹ Takšno stališče ni v skladu z ustaljeno sodno prakso in teorijo, in se z njim tudi ne strinjam. Menim, da pravičnosti ne moremo enačiti z absolutno enakostjo med subjekti in da bi absolutna enakost kvečjemu lahko privedla do nepravičnosti. Pri razdelitvi po pravični oceni moramo vedno izhajati iz narave stvari, pri čemer ne moremo izhajati iz stališča, da je razdelitev na polovico tudi nujno pravična. Razdelitev po polovici po mojem mnenju lahko pomeni pravično razdelitev, če tako narekujejo tudi druge okoliščine (npr. gre za ravno površino travnika, pri katerem ni posajenih različnih kultur, ni razlik med vrednostjo oz. drugih konfiguracij terena, ki bi narekovale drugačno razdelitev), ali pa zadnjo možnost za ureditev meje, če sodišče ne najde drugačnega pravičnega merila, nikakor pa ne apriorne rešitve.

¹³⁵ 77./V. člen SPZ.

¹³⁶ VSM sklep I Cp 882/2008, 23. 9. 2008. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹³⁷ D. Wedam-Lukić, A. Polajnar-Pavčnik, NEPRAVDNI POSTOPEK: ZAKON S KOMENTARJEM DRAGICE WEDAM-LUKIĆ IN ADE POLAJNAR-PAVČNIK (1991), str.96

¹³⁸ VSK sklep Cp 143/2013, 16. 10. 2013. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹³⁹ Glej VSL sklep I Cp 2569/2015, z dne 19. 1. 2016. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

Zaradi nedoločnosti je osebna drža sodnika za odločanje po tem kriteriju ključna. Naša teorija poudarja, da ta kriterij sodišču omogoča precejšnjo arbitrarnost, saj pri odločanju na podlagi pravične ocene ne gre za odločanje po temelju močnejše pravice v smislu kriterija za ureditev meje, ampak gre za odločanje na podlagi kriterijev, ki so (samo) blizu pravici. Odločilo bo torej na podlagi neke “verjetne pravice”, ki pa še ne dosega nivoja “močnejše pravice” v smislu kriterija za ureditev meje, ker te močnejše pravice ni bilo mogoče dokazati.¹⁴⁰ Možno je tudi, da sodišče kombinira kriterije za ureditev mej in na enem delu zemljišča določi mejo po zadnji mirni posesti, v drugem delu zemljišča pa odloči po pravični oceni, pri čemer je seveda potrebno upoštevati kogentni vrstni red kriterijev odločanja.¹⁴¹

i. Narok in sklep

Sodišče v postopku za ureditev meje opravi narok na kraju samem, na ta narok pa poleg udeležencev povabi izvedenca geodetske stroke in po potrebi priče.¹⁴² Narok je obligatoren.¹⁴³ Na naroku predloži izvedenec potrebne podatke za zapisnik in kot del zapisnika izdelava skico, ki jo sodišče obravnava z udeleženci.¹⁴⁴ Iz skice mora biti razviden sporni mejni prostor in meja, ki jo je določilo sodišče.¹⁴⁵ Sodišče na naroku uredi mejo v skladu z zakonom, ki ureja stvarnopravna razmerja (torej v skladu z materialnopravnimi kriteriji za rešitev spora) in jo označi s trajnim mejnimi znamenji.¹⁴⁶

Sodišče v sklepu natančno opiše določeno mejo in navede ugotovljeno vrednost spornega mejnega prostora. Elaborat, ki ga izdelava izvedenec geodetske stroke, je sestavni del sklepa.¹⁴⁷ Vrednost spornega mejnega prostora je pomemben del izreka, ker je od vrednosti odvisen način odločanja. Če vrednost spornega mejnega prostora presega dvakratno vrednost za določitev spora majhne vrednosti (tj. 4000 €), lahko sodišče uredi mejo na podlagi močnejše pravice le, če predlagatelj in oseba, proti kateri je vložen predlog, s tem soglašata.¹⁴⁸ Če soglasja ni, se meja določi po zadnjem mirnem posestnem stanju ali po pravični oceni. V

¹⁴⁰ Povzeto po M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 389.

¹⁴¹ Glej VSL sklep I Cp 115/98, z dne 22. 9. 1999. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹⁴² 170./I. ZNP-1.

¹⁴³ D. Wedam-Lukić, A. Polajnar-Pavčnik, NEPRAVDNI POSTOPEK: ZAKON S KOMENTARJEM DRAGICE WEDAM-LUKIĆ IN ADE POLAJNAR-PAVČNIK (1991), str.95

¹⁴⁴ 170./II. ZNP-1.

¹⁴⁵ D. Wedam-Lukić, A. Polajnar-Pavčnik, NEPRAVDNI POSTOPEK: ZAKON S KOMENTARJEM DRAGICE WEDAM-LUKIĆ IN ADE POLAJNAR-PAVČNIK (1991), str.95

¹⁴⁶ 170./III. ZNP-1.

¹⁴⁷ Tudi sodna poravnava mora vsebovati vse sestavine sklepa o ureditvi meje (171. člen ZNP-1).

¹⁴⁸ 77./III. SPZ.

praksi vrednost ugotovi izvedenec geodetske stroke ob upoštevanju površine zemljišča in javno dostopnih podatkov GURS o posplošeni tržni vrednosti.¹⁴⁹

Če sodišče uredi mejo po materialnopravnem kriteriju močnejše pravice, je sklep deklaratoren. Sodišče je v takem primeru namreč ugotovilo, do kod - teritorialno - sega lastninska pravica mejašev. Če pa je sodišče mejo uredilo po materialnopravnem kriteriju zadnje mirne posesti ali pravične ocene, je sklep konstitutiven. V takem primeru namreč sodišče pravice mejašev na spornem prostoru ni ugotovilo, ampak je na podlagi dejstev (posesti, če je odločalo po kriteriju zadnje mirne posesti oz. lege in konfiguracije terena in podobnih okoliščin, če je sporni mejni prostor razdelilo po pravični oceni) mejo določilo.¹⁵⁰

Sodišče pravnomočni sklep oziroma sodno poravnavo pošlje pristojni geodetski upravi, pošlje pa se ji tudi pravnomočni sklep o zavrnitvi predloga ali sklep o ustavitvi postopka.¹⁵¹ Geodetska uprava na podlagi pravnomočnega sklepa evidentira spremembe v zemljiškem katastru. Meje, ki so evidentirane na podlagi pravnomočne sodne odločbe ali sodne poravnave, se v zemljiškem katastru evidentirajo kot urejene meje.¹⁵²

Glede izvršljivosti sklepa srečamo nasprotna stališča. V praksi so sodniki v izrek sklepa o ureditvi meje dodajali izrek, da sta mejaša dolžna to mejo spoštovati pod izvršbo, torej so dodali sklepu dajatveni del, kar bi mu naj dajalo naravo izvršilnega naslova. V zvezi s tem obstaja tudi stališče Vrhovnega sodišča RS, objavljeno v poročilu št. 1/91, da sklep o ureditvi meje ni izvršilni naslov, primeren za izvršbo, ker ne navaja vrste in obsega obveznosti nasprotnega udeleženca (prvi odstavek 20. člena ZIP, danes prvi odstavek 20. člena ZIZ), in da je sklep o ureditvi meje izvršilni naslov le glede stroškov postopka.¹⁵³ S stališčem Vrhovnega stališča se strinjam, saj je izrek, da sta mejaša dolžna to mejo spoštovati pod izvršbo, preveč nedoločen in splošen, zato je potrebno, če mejaši ne spoštujejo v sklepu določene meje, naperiti negatorno tožbo, tožbo rei vindicatio ali posestno tožbo.

¹⁴⁹ Glej VSL sklep II Cp 2338/2016, z dne 18. 1. 2017. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹⁵⁰ Povzeto po Božič Penko, A.: Ureditev meje, v: Pravosodni bilten, št. 3/2001 (2001), str. 210, 211.

¹⁵¹ 172. člen ZNP-1.

¹⁵² Glej 8. člen ZEN.

¹⁵³ Povzeto po Božič Penko, A.: Ureditev meje, v: Pravosodni bilten, št. 3/2001 (2001), str. 211.

j. Primerjava Zakona o nepravdnem postopku z Zakonom o nepravdnem postopku-1

15. aprila 2019 je začel pri nas veljati nov Zakon o nepravdnem postopku (ZNP-1), ki je glede postopka za ureditev mej v pretežnem delu uzakonil prakso, ki je veljala že prej, največjo novost pa je prinesel glede strank postopka.

Kot prvo so se črtale določbe, ki urejajo postopek ureditev meje, kadar so zemljišča v družbeni lastnini. Po drugem odstavku 132. člena ZNP je sodišče moralo o uvedbi postopka za ureditev meje med zemljišči v družbeni lastnini in zemljišči, na katerih je lastninska pravica, obvestiti javnega pravobranilca. Ta je imel položaj udeleženca v postopku, razen če je zastopal enega od udeležencev. Po 133. členu ZNP je veljalo, da v primeru, ko gre za ureditev meje v družbeni lastnini in zemljiščem, na katerem je lastninska pravice, postane poravnava, ki je bila sklenjena brez sodelovanja javnega pravobranilca, veljavna, če javni pravobranilec v roku petnajst dni, odkar je bil obveščen o poravnavi, ne izjavi, da se z njo strinja. Ker naš pravni sistem ne pozna več instituta družbene lastnine, so te določbe bile odveč in jih je ZNP-1 utemeljeno črtal.

ZNP-1 je v drugem odstavku 167. člena določil, da če je med udeleženci spor o določeni površini nepremičnine (lastninski spor), pri čemer meja ni sporna, ne gre za ureditev meje. Že pred sprejetjem ZNP-1 je bilo v teoriji sprejeto stališče, da je sodišče dolžno, ko proučuje predlog za ureditev meje, ugotoviti, ali gre morda za lastninski zahtevek za izročitev določenega zemljišča¹⁵⁴ z namenom, da se v nepravdnem postopku ne bi odločalo o lastninskopravnih sporih, torej je že sprejeto teoretično stališče bilo le uzakonjeno.

Nadalje je ZNP-1 drugače uredil vprašanje strank v postopku. Stari ZNP je v tej zvezi samo določal, kaj mora vsebovati predlog za začetek postopka (zemljiškknjižne podatke o zemljiščih, med katerimi je meja sporna, ime in priimek ter prebivališče lastnikov oziroma uporabnikov zemljišč, med katerimi je meja sporna, in razloge, zaradi katerih se predlaga ureditev meje v sodnem postopku), molčal pa je, kdo lahko začne postopek in kdo je nasprotni udeleženec.¹⁵⁵ V skladu z 168. členom ZNP-1 se postopek za ureditev meje lahko začne na predlog zemljiškknjižnega lastnika ali v zemljiško knjigo vpisanega imetnika

¹⁵⁴ Glej M. Juhart, M. Tratnik, M. Venčur, STVARNOPRAVNI ZAKONIK (SPZ) : S KOMENTARJEM (2016), str. 497

¹⁵⁵ Glej 132./I. Člen ZNP.

stavbne pravice ali užitka. Nasprotni udeleženec je lahko le zemljiškoknjižni lastnik nepremičnine, glede katere je meja sporna. S tem je ZNP izrecno uredil prej sporno vprašanje v teoriji, kdo je aktivno in pasivno legitimiran v teh postopkih.¹⁵⁶

Glede predloga za ureditev meje, naroka v postopku za ureditev meje, vsebine sklepa o ureditvi meje, pošiljanja sklepa o ureditvi meje in stroškov v postopku, ZNP-1 ni prinesel bistvenih sprememb. Novost je edino ta, da izvedenec izdelava tudi elaborat, ki vsebuje prikaz meje, kot jo je sodišče določilo na kraju samem ali o kateri je bila sklenjena sodna poravnava, tako da je razviden tudi sporni mejni prostor. Za sestavo elaborata se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja evidentiranje nepremičnin. Ta elaborat je sestavni del sklepa o ureditvi meje.¹⁵⁷ Prejšnji ZNP je namesto elaborata določal, da izvedenec izdelava skico, iz katere je razviden sporni prostor ter meja, ki jo je sodišče določilo na kraju samem oziroma o kateri je bila sklenjena poravnava. Skica je bila sestavni del zapisnika o naroku.¹⁵⁸ V skladu z 138./II. členom ZNP je bila skica zamejničenja z izmeritvenimi podatki del sklepa o ureditvi meje, v praksi pa je skica dejansko predstavljala elaborat za evidentiranje sprememb v zemljiškem katastru (na podlagi 8. člena Zakona o evidentiranju nepremičnin).¹⁵⁹ Praksa sodišča v času ZNP je bila upravičena, saj je v skladu s četrtem odstavkom 8. člena ZEN geodetska uprava predlagane spremembe evidentirala le, če je bil elaborat izdelan tako, da je omogočal evidentiranje v zemljiškem katastru ali katastru stavb, sicer je predlog z odločbo zavrnila. Ker je ZEN veljal že v času ZNP¹⁶⁰, je sodišče moralo prilagoditi svojo prakso in v postopku naložiti izvedencu, da izdelava elaborat namesto skice, saj bi drugače geodetska uprava zavračala evidentiranje sprememb. ZNP-1 je torej le prilagodil zakonodajo, ki je bila potrebna prilagoditve že v času ZNP.

ZNP-1 je dodal še 174. člen, po katerem se določbe postopka za ureditev meje uporabljajo tudi, kadar je treba zaradi gradnje na tujem zemljišču določiti novo mejo med nepremičninama. Že pred uveljavitvijo ZNP-1 je SPZ v 47. členu določal, da če nekdo zgradi zgradbo, katere del sega na, nad ali pod tujo nepremičnino (graditelj), lahko lastnik nepremičnine ali graditelj predlaga, da sodišče v nepravdnem postopku odloči o ureditvi medsebojnih razmerij. Sodišče lahko graditelju naloži:

¹⁵⁶ Podrobneje v poglavju Stranke v postopku.

¹⁵⁷ Glej 170./IV. In 171./II. člen ZNP-1.

¹⁵⁸ Glej 135. člen ZNP.

¹⁵⁹ Glej VSK sklep Cp 384/2010, 01. 6. 2010. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

¹⁶⁰ ZEN se je začel uporabljati 24. 11. 2006.

- da poruši zgradbo in na nepremičnini vzpostavi prvotno stanje ali pa
- določi lastniku nepremičnine primerno odškodnino in s sklepom določi novo mejo med sosednjima nepremičninama.

Smiselna uporaba določb v postopku določitve nove meje seveda pride v poštev le pod pogojem, če sodišče na novo določi mejo in naloži primerno odškodnino. Vrhovno sodišče je že v času ZNP dejalo, da v tem primeru pride do pridobitve lastninske pravice na podlagi odločbe sodišča, nepravdni postopek pa je predviden za gradnjo čez mejo zato, ker se v tem postopku rešuje tudi mejni spor.¹⁶¹ Ugotovimo lahko, da je ZNP-1 samo izrecno zakonsko uredil smiselno uporabo določb za ureditev meje, ki je veljala že prej.

¹⁶¹ Sodba II Ips 9/2009, 29. 3. 2012. Dostopno v bazi spletnega portala www.sodnapraksa.si.

3. Zaključek

Ureditev meje je v svojem bistvu spor o lastninski pravici, ki zaradi ekonomičnih razlogov poteka v nepravdnem postopku. Zanimivi pri tem postopku so predvsem materialnopravni kriteriji za odločanje, saj ima tukaj sodišče možnost soditi po pravičnosti, ki pa se ne pojavlja v tipični obliki načela pravičnosti, ki prežema celotno pravo, ampak kot materialnopravni kriterij za odločanje. V teoriji sicer pravijo, da se s tem daje sodišču arbitrarnost, vendar se s tem ne strinjam, saj pravo ne more vedno življenja ujeti v svoje kriterije in včasih ne preostane drugega kot odločanje po pravičnosti, na primer tako kot pri pravični denarni odškodnini. Če pustimo ob strani kriterij pravične razdelitve, je postopek ureditve meje zanimiv tudi z vidika kriterija zadnje mirne posesti, saj navadno sama posest brez drugih kvalifikacij (npr. dobrovernost, lastniška posest) ne more prinesiti nekomu pravice na nepremičnini, tukaj pa lahko dejansko lastnik pridobi del nepremičnine oz. izgubi del nepremičnine (pridobi del površine ali jo izgubi) samo na podlagi mirnega posedovanja stvari.

Sodni postopek ureditve meje odpira mnogo pravnih vprašanj ravno zaradi svoje hibridnosti, saj je postopek, v katerem se odloča o lastninski pravici, vendar hkrati to ni, saj zanj ne veljajo ista pravila, saj ne poteka v istem postopku, stranke postopka niso iste (postopek lahko celo začne v zemljiško knjigo vpisan imetnik stavbne pravice ali užitka) in ne uporablja se istih materialnopravnih kriterijev za odločanje, pri čemer se samo kriterij močnejše pravice dejansko nanaša na dokazovanje lastninske pravice na delu spornega mejnega prostora. Zaradi nejasne ločitve med sodnim postopkom ureditve meje in lastninskim sporom se lahko celo zgodi, da se postopek začne v nepravdnem postopku in se naknadno ugotovi, da gre za lastninski spor (čeprav je sodni postopek ureditve meje tudi po svojem bistvu lastninskopravni spor) in se postopek mora nadaljevati po pravilih pravnega postopka. Upravni postopek ureditve meje sicer odpira manj pravnih vprašanj, vendar pa se stvari zakomplicirajo v trenutku, ko ga primerjamo s sodnim postopkom ureditve meje in razmišljamo o njunem vzporednem poteku. Vseeno upam, da je magistrsko diplomsko delo dovolj natančno razdelano, da bo bralcu jasna ločitev vseh teh postopkov, ki se vrtijo okoli sprememb meje in njihov namen, saj so navsezadnje precej pogosti in je njihovo poznavanje v praksi zelo koristno.

4. Viri in literatura

Literatura:

1. D. Wedam-Lukić, A. Polajnar-Pavčnik: Nepravdni postopek: zakon s komentarjem Dragice Wedam-Lukić in Ade Polajnar-Pavčnik, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1991.
2. Juhart, Miha; Tratnik, Matjaž; Venčur, Marko: Stvarno pravo, GV Založba, Ljubljana 2007.
3. Juhart, Miha; Tratnik, Matjaž; Venčur, Marko: Stvarnopravni zakonik (SPZ) : s komentarjem, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2018.
4. Šinkovec, Janez; Tratar, Boštjan: Zakon o nepravdnem postopku s komentarjem, vzorci in sodno prakso, Primath, Ljubljana 2003.
5. Ude, Lojze; Betetto, Nina; Galič, Aleš; Wedam-Lukić, Dragica; Zobec, Jan: Pravdni postopek: zakon s komentarjem, GV založba, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2005.
6. Frantar, Tone: Stvarno pravo : stvarne pravice, posest, nujne poti, meje, kmetijska zemljišča, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1993.
7. Kovačević Vera, Ureditev meje v upravnem in sodnem nepravdnem postopku, Pravna praksa, št 9., 2010, str. 22.
8. G. Kobler, Varstvo lastninske pravice v mejnem sporu, Podjetje in delo, št. 7, 1995, str. 960-964.
9. Demšar Božidar, Ureditev meje zemljiške parcele po določbah ZEN, Pravna praksa, št. 11, 2014, str. II-VIII.
10. Rijavec, V., Juhart, M., in drugi: Stvarnopravni zakonik s komentarjem. GV Založba, Ljubljana 2004.
11. A. Božič Penko, Ureditev meje, v: Pravsodni Bilten, 3 (2001), str. 201-213.

Pravni viri:

- Zakon o evidentiranju nepremičnin (ZEN), Uradni list RS, št. 47/06, 65/07 – odl. US, 79/12 – odl. US, 61/17 – ZAID, 7/18 in 33/19.
- Zakon o nepravdnem postopku (ZNP-1), Uradni list RS, št. 16/19.
- Zakon o nepravdnem postopku (ZNP), Uradni list SRS, št. 30/86, 20/88 – popr., Uradni list RS, št. 87/02 – SPZ, 131/03 – odl. US, 77/08 – ZDZdr, 10/17 – ZPP-E in 16/19 – ZNP-1.

- Stvarnopravni zakonik (SPZ), Uradni list RS, št. 87/02 in 91/13.
- Zakon o pravdnem postopku (ZPP), Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17, 16/19 – ZNP-1 in 70/19 – odl. US.
- Zakonu o kmetijskih zemljiščih (ZKZ), Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D in 79/17.
- Zakonu o urejanju prostora-2 (Zurep-2), Uradni list RS, št. 61/17.

Judikatura (vir informacij: Javne informacije Slovenije, Vrhovno sodišče Republike Slovenije. Vsa uporabljena sodna praksa je dosegljiva na: www.sodnapraksa.si):

- UPRS sodba III U 101/2015, z dne 13. 11. 2015
- VSL sklep II Cp 231/98, z dne 11. 3. 1998
- VSL sklep I Cp 2060/2001, z dne 29. 10. 2002
- VSL sklep I Cp 2420/93, z dne 6. 1. 1994
- VSK sklep I Cp 728/2006, z dne 24. 10. 2006
- VSL sklep I Cp 3023/2013, z dne 5. 2. 2014
- VSL sklep II Cp 1880/2000, z dne 7.11. 2001
- VSK sklep I Cp 605/2005, z dne 25. 4. 2006
- VSL sklep I Cp 235/2016, z dne 30. 3. 2016
- VSL Sklep I Cp 888/2018, z dne 12. 9. 2018
- VSL Sklep II Cp 391/2017, z dne 5. 7. 2017
- VSL sklep I Cp 246/2012, z dne 9. 2. 2012
- VSL sklep I Cp 235/2016, z dne 30. 3. 2016
- VSL sklep I Cp 2181/2011, z dne 21. 3. 2012
- VSL sklep I Cp 1377/2015, z dne 26. 8. 2015
- VSL sklep I Cp 928/2010, z dne 12. 5. 2010
- VSL sklep I Cp 2181/2011, z dne 21. 3. 2012
- VSL sklep I Cp 2092/2015, z dne 09. 9. 2015
- VSL sklep I Cp 3043/2009, z dne 26. 10. 2006
- Sodba II Ips 568/2000, z dne 15. 2. 2001

- VSL sklep I Cp 1138/98, z dne 10. 11. 1999
- VSL sklep II Cp 1935/99, 2. 12. 1999
- Sklep II DoR 387/2013, z dne 6. 2. 2014
- VSL sklep I Cp 3991/2009, z dne 24. 2. 2010
- Sodba II Ips 845/94, z dne 1. 6. 1995
- VSC sklep Cp 614/99, z dne 4. 11. 1999
- VSL sklep I Cp 745/99, z dne 6. 10. 1999
- VSM sklep I Cp 1443/2014, z dne 8. 4. 2015
- VSM sklep I Cp 348/2013, z dne 27. 6. 2013
- VSL sklep II Cp 139/2011, z dne 2. 3. 2011
- VSL Sklep I Cp 2084/2018, z dne 6. 3. 2019
- VSK sklep I Cp 272/2005, z dne 19. 4. 2006
- VSM Sklep I cp 488/2017, z dne 8. 8. 2017
- VSM sklep I Cp 882/2008, z dne 23. 9. 2008
- VSL Sklep II Cp 393/2018, z dne 23. 5. 2018
- VSL sklep II Cp 2493/2009, z dne 26. 8. 2009
- VSK sklep I Cp 279/2015, z dne 6. 7. 2015
- VSL sklep I Cp 1524/93, z dne 9. 3. 1994
- VSL sklep I Cp 2005/2016, z dne 14. 12. 2016
- VSC sklep Cp 620/2014, z dne 12. 2. 2015
- VSL sklep I Cp 1476/93, z dne 13. 1. 1994
- VSM sklep I Cp 1811/2008, 17. 10. 2008
- VSL sklep II Cp 918/2006, z dne 17. 5. 2006
- VSL Sklep II Cp 2160/2017, z dne 31. 1. 2018
- VSC sklep Cp 620/2014, z dne 12. 2. 2015
- VSL sklep II Cp 918/2006, z dne 17. 5. 2006
- VSL sklep I Cp 173/98, z dne 23. 9. 1998
- VSM sklep I Cp 882/2008, 23. 9. 2008
- VSK sklep Cp 143/2013, 16. 10. 2013
- VSL sklep I Cp 2569/2015, z dne 19. 1. 2016
- VSL sklep I Cp 115/98, z dne 22. 9. 1999
- VSL sklep II Cp 2338/2016, z dne 18. 1. 2017

- VSK sklep Cp 384/2010, z dne 1. 6. 2010
- Sodba II Ips 9/2009, z dne 29. 3. 2012
- VSL sklep I Cp 2502/2009, z dne 14. 10. 2009